

NAUCZYCIELSKA EDUKACJA

BIULETYN CENTRUM EDUKACJI NAUCZYCIELI W KOSZALINIE

2014 - NR 3/85

Koszalin nocą (fot. Dariusz Więckowski - www.Wikipedia.org/wiki/)

Szkolne relacje to takie naczynie połączone. Zachowanie każdego nauczyciela ma niezmiernie ważny wpływ na atmosferę panującą w szkole oraz na zachowanie uczniów.

(Aleksandra Denst-Sadura, 2014)

---

x. DENST-SADURA A., A jak (dobra) atmosfera. Szkoła dobrych relacji. „Głos Nauczycielski” 2014 nr 2, s. 16.

Koszalin: kwiecień - maj 2014

Nauczycielska Edukacja – Biuletyn Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie – 2014 nr 3/85

SPIS TREŚCI

„Nauczycielskiej Edukacji” 2014 nr 3/85

ISSN – 1642-34-53

W NUMERZE

SPIS TREŚCI

- O przedszkolnej edukacji i sześciolatkach. Rozmowa z Panią Dorotą KLINKOWSKĄ, nauczycielką Przedszkola nr 13 w Koszalinie	3
- Wiosenne impresje: jest kwiecień – Leopold Staff „Kwiecień”	7
- O Międzynarodowym Dniu Teatru.....	8
- Medal „Za zasługi dla Koszalina” dla BTB w Koszalinie	8
- O konkursie fotograficznym „Pomorce Zachodnie – TO MY!”	9
- Ruch i racjonalne odżywianie (...) – konferencja CEN	10
- O 10-leciu Polskiego Stowarzyszenia Nauczycieli Twórczych	11
- AW, Wyniki Konkursu Filmowego „Pomorce Zachodnie – TO MY!”	12
- Wyniki XI „Międzyszkolnego Konkursu Fotografii Dziecięcej – Koszalin 2013”	13
- Konferencja „Innowacyjna Edukacja – 2014”	15
- Anna PIENKOŚ, „Z EDUKACJĄ UJRZEĆ ŚWIAT... Innowacyjne nauczanie historii regionu” – cz. I ...	16
- Aktualny problem szkoły: Piotr SKURA, <i>Testomania za miliardy</i> (...)	19
- O szkołach odkrywców talentów	20
- Bartosz FINGAS, I Ogólnopolski Kongres Tutoringu	21
- Red., Dziewczyny na politechniki – informacja prasowa	22
- Lidia NOWOSAD, Moje zdanie w kwestii gender	23
- Co to jest ten gender? – Ciekawy artykuł	24
- Dzień przedsiębiorczości, czyli jak wybrać swój zawód?	26
- Dydaktyka cyfrowa epoki smartfona (przedruk)	28
- Dariusz SZLAWSKI, Zapomniana rocznica, czyli o wprowadzeniu powszechnego obowiązku szkolnego ..	29
- Warto czytać „Biologię w Szkole”	30
- Ciekawa książka: Katarzyna POTYRAŁA, Andrzej KORNAŚ (red.), „Natura – człowiek – technologie” ...	30
- Ciekawy album:: „Szlakiem ekologii - ośrodki edukacji przyrodniczej w woj. zachodniopomorskim”	31
- Małgorzata TREMBOWELSKA Nowości książkowe z dydaktyki, pedagogiki, wychowania i organizacji szkolnictwa - Zestawienie bibliograficzne z 2014 - cz. I	32

„Nauczycielska Edukacja” - Biuletyn Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie

Wydawca: Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie, ul. Ruszczyca 16,
fax. 34-767-15, tel. 34-767-10; **Redakcja - 34-767-26**. Internet: www.cen.edu.pl, Poczta e-mail: jps51@tlen.pl
Redakcja: Julian Piotr Sawiński (redaktor naczelny), Adam Paczkowski - zdjęcia, skład komputerowy - JPS
Współpraca: nauczyciele konsultanci i doradcy metodyczni CEN

Redakcja zastrzega sobie prawo redagowania i skracania nadesłanych tekstów oraz zmiany ich tytułów.

O przedszkolnej edukacji i sześciolatkach.

Rozmowa z Panią Dorotą KLINKOWSKĄ, nauczycielką Przedszkola nr 13 w Koszalinie

1. Pani Doroto - serdecznie witam i bardzo dziękuję, że znalazła Pani chwilę dla czytelników „Nauczycielskiej Edukacji”.

Witam! Nie byłabym sobą, gdybym nie znalazła – jestem rasową nauczycielką, zawsze muszę nauczać, pouczać i dzielić się tym co mi przyjdzie do głowy. Z tym mam największy problem – pomysły mnożą się w mojej głowie jak przysłowiowe króliki. Jeszcze się nie zdarzyło, żebym choć w niewielkiej części zaczęła je realizować. Zazwyczaj ofiarami moich rozważań są mój mąż i koleżanki z pracy, a zwłaszcza moja nad wyraz cierpliwa dyrekcja. Kiedy zdarza się możliwość podzielenia się z większą liczbą ludzi – tym lepiej dla mnie.

Dorota Klinkowska (fot. Arch. Autorki)

2. Czytałem ostatnio Pani opracowanie innowacji pt. „W poszukiwaniu szóstego zmysłu” Na czym ona polega i skąd taki oryginalny tytuł?

Zacznijmy od tego, że od zawsze interesowałam się paleontologią i antropologią a zwłaszcza prapoczątkami rodzaju ludzkiego. Kiedy spojrzysz na człowieka z tej perspektywy, to cywilizacja człowieka trwa nawet nie tyle co mrugnięcie powieką. Fascynujące jest to, że to jacy jesteśmy jako *Homo sapiens sapiens*. Jest to wynikiem być może 4 – 5 mln lat ewolucji, ponieważ wtedy właśnie (przypuszczalnie) linia hominidów oddzieliła się od linii małp człekokształtnych. Miliony lat kiedy przodkowie człowieka trwali i zmieniali się tylko dzięki zmysłom – można powiedzieć, że wszyscy jesteśmy produktem zmysłów. Jasne jest dla mnie, że człowiek to nie tylko natura, ale też kultura. Niemożliwe jest, żeby ta chwila w dziejach dogłębnie zmieniła człowieka

3. Pani Doroto, to oczywiste, ale dla nauczycieli istotne jest rozumienie, że jest ścisły związek między działaniem zmysłów a mózgu. Dlaczego warto to rozumieć?

Oczywiście, że warto to rozumieć, bo człowiek osiągnął sukces ewolucyjny, ponieważ korzystając ze zmysłów zmieniał swój mózg. Czyli mózg i zmysły są ze sobą sprzężone, nie jesteśmy wytworem tylko cywilizacji. Często zastanawiam się, jak to się stało, że rodzaj ludzki wymyślił kluczowe dla przetrwania wynalazki (ogień, ubranie, rodzinę, mowę, ustrój społeczny) i jedno przychodzi mi do głowy – ponieważ doświadczył zimna, niewygody, braku bezpieczeństwa... Doświadczył!!!

4. Czy z tego wynika, Pani Doroto, że kluczem do naszego powodzenia, uczenia się, sukcesu jest osobiste doświadczenie?

Dlatego myślę, że kluczem jest doświadczenie. Dzięki nowym pomysłom powstawało w mózgu coraz to więcej połączeń, eliminowane było to co zbędne, a dziedziczone to co przydatne. Wszystko wskazuje na to, że współczesny człowiek dysponuje identycznym mózgiem jak istota ludzka sprzed kilkudziesięciu tysięcy lat – inaczej go tylko używa.

O przedszkolnej edukacji i sześciolatkach.

Rozmowa z Panią Dorotą KLINKOWSKĄ, nauczycielką Przedszkola nr 13... - cd.

Bardzo poruszyła mną informacja, że przy pomocy tomografii komputerowej, stwierdzono, iż obszary mózgu odpowiedzialne za umiejętność czytania są tożsame z tymi, których używał nasz praprzodek do lokalizowania, określania i klasyfikowania elementów na bezkresnej afrykańskiej sawannie, z której wszyscy się wywodzimy. No cóż - z pewnością pradawny przedstawiciel homo sapiens nie wypatrywał na sawannie pięknego zachodu słońca czy innych wrażeń, ale ewentualnego niebezpieczeństwa, jedzenia lub innych ludzi. Jeżeli się więc dobrze zastanowić, to w świetle wspomnianych badań najbardziej efektywnym przygotowaniem do nauki czytania jest ćwiczenie receptorów wzrokowych podczas pasienia gęsi, niż przy pomocy bardzo nowoczesnych zabawek edukacyjnych, albo co gorsza ćwiczeń na papierze. Wiąże się z tym kolejny aspekt – podczas pasienia młody człowiek poczuje powiew wiatru, zapach trawy, krople deszczu... - itp., a w klasie? Może się zdarzyć, że naturalny proces ulegnie zaburzeniu ponieważ zabraknie wrażeń zmysłowych, które być może są w jakiś sposób sprzężone.

5. Pani Doroto, mówi Pani o znaczeniu tzw. „szóstego zmysłu”?

Jest takie powiedzenie – „szósty zmysł” inaczej „mam przeczucie”, czyli coś nieokreślonego, coś co człowiek czuje ale nie rozumie. Co składa się na to przeczucie? Może suma wszystkich wrażeń, które w danym momencie odbieramy, a nie umiemy ich nazwać? Być może jest to pozostałość po praprzodkach, którzy z naturą związania byli tysiące razy bardziej, niż my i w spadku pozostawili nam „szósty zmysł”, coś w rodzaju szczątkowego ogona. Szczątkowy ogon przydaje się współczesnemu człowiekowi w bardzo niewielkim stopniu, a szósty zmysł – być może do niczego, ale czy jest, czy go nie ma, szukać go należy. Choćby po to, aby nie zapominać o innych zmysłach, doskonalić je i nie zaniedbywać.

6. Co jest więc głównym celem Pani innowacji pn. „W poszukiwaniu szóstego zmysłu”?

Celem innowacji nie jest znalezienie „szóstego zmysłu”, ale poszukiwanie go. Mózg człowieka jest plastyczny, czyli zdolny do organizacji połączeń neuronalnych pod wpływem bodźców z otoczenia. Neurogeneza, czyli tworzenie nowych komórek jest skutkiem odbierania przez niego nowych, zróżnicowanych wrażeń, jeżeli są one wielozmysłowe, sprzyjają powstawaniu „autostrad” przecinających duże części mózgu, ponieważ obszary odpowiedzialne za odbiór poszczególnych wrażeń znajdują się w różnych jego częściach. Dzieci przebywające w bogatym, zróżnicowanym środowisku mają szansę na to, aby w ich mózgu tworzyło się więcej komórek nerwowych w różnych jego obszarach.

Tworzeniu jak najbardziej bogatego we wrażenia zmysłowe środowiska sprzyja realizowanie opracowanego przeze mnie programu „W poszukiwaniu szóstego zmysłu” Proste!

7. Interesuje się Pani kinezylogią edukacyjną, która akcentuje różne ćwiczenia stymulujące mózg. Czy jest ona przydatna w przedszkolu?

Moje spotkanie z kinezylogią edukacyjną, które przeżyłam chyba dziesięć lat temu, było dla mnie objawieniem. Nie chodzi tu jednak o to, że jestem wyznawczynią kinezylogii, stosowanie ćwiczeń, a zwłaszcza testu mięśniowego traktuję z rezerwą. Olśnieniem dla mnie było inne podejście do istoty edukacji. W rzeczywistości, w której mnożyły się (wtedy jeszcze intensywniej niż obecnie) przeróżne publikacje pełne „kart pracy”, żmudnych ćwiczeń, pracowni komputerowych dla przedszkolaków – idea, że mózg jest sprzężony z resztą ciała, i że to niedoceniane ciało oddziałuje na niego – było olśniewającym dla mnie odkryciem.

O przedszkolnej edukacji i sześciolatkach.

Rozmowa z Panią Dorotą KLINKOWSKĄ, nauczycielką Przedszkola nr 13 ... – cd.

-----

8. Czyli podobają się Pani ćwiczenia z kinezylogii edukacyjnej, ale ma Pani do nich sporą rezerwę?

Moja dzisiejsza rezerwa do kinezylogii, oprócz wyniku krytycznego myślenia, wzięła się stąd, że w 2006 roku, Komitet Neurobiologii PAN opublikował negatywną opinię dotyczącą stosowania kinezylogii jako terapii. Stwierdza ona, że:

- jej założenia są niezgodne z wiedzą o funkcjonowaniu ludzkiego mózgu,
- brak jest potwierdzenia wykonania przez Dennisona opisywanych badań nad wpływem proponowanych przez niego ćwiczeń na procesy zachodzące w mózgu oraz na wyniki uczenia się, a najprawdopodobniej je prowadził,
- większość tez wyprowadzonych z wyników tych niepotwierdzonych badań jest fałszywa,
- opisy procesów i zasad działania mózgu przytaczane w materiałach o kinezylogii edukacyjnej z naukowego punktu widzenia są bezsensowne.

Ale w opinii czytamy również, że niektóre ćwiczenia ruchowe tej metody mogą być skuteczne, m.in. co do poprawy funkcji ruchowych i wzrokowo-motorycznych. Trzeba też dodać, że większość ćwiczeń zawartych w kinezylogii jest trudna do odtworzenia przez małe dzieci. W dużych grupach niemożliwa jest indywidualna korekta. Największym jednak problemem jest to, że są one z punktu widzenia dziecka bezsensowne i trzeba się naprawdę spocić, żeby namówić dzieci do ich wykonywania. W tej chwili stosuje niektóre ćwiczenia, wplatając je w zestawy zabaw logopedycznych na terapii, którą prowadzę w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej jako logopedka. Wiem, że dla terapii, edukacji cenne jest tylko to co zajmuje dziecko, co go interesuje, wyzwala emocje.

9. Zainteresowania Pani sięgają więc także neurodydaktyki?

Jak wynika z moich poprzednich odpowiedzi, uważam, że właśnie na założeniach neurodydaktyki powinna opierać się gruntowna reforma całej edukacji, a szczególnie najmłodszych dzieci. Mózg nie przyswaja czegoś, co go nie pobudza, nie interesuje czy nie intryguje – taka jest jego natura. Konsekwencją takiej świadomości powinno być „zerwanie z fikcją” w realizowaniu podstawy programowej, a w dalszej kolejności „zerwanie z ukrzesłowieniem” uczniów, którym powinno się w zamian zaproponować więcej ruchu, zabawy, doświadczeń i wrażeń zmysłowych. Najbardziej dotyczy to dzieci przedszkolnych i w szkole podstawowej, kiedy uwaga dowolna dopiero się kształtuje. Nie twierdzę, że młodzież i studentów można zanudzać na śmierć, ale długofalowe skutki będą z pewnością mniej drastyczne.

10. Stąd więc Pani zainteresowanie teorią Lwa Wygotskiego?

Z tego przekonania wzięło się moje zainteresowanie teorią Lwa Wygotskiego, który uważał, że uczenie się jest ściśle związane z interakcjami społecznymi i emocjami, które temu towarzyszą. Nie sądzę, aby należało w specjalistycznej publikacji wyjaśniać pojęcie najbliższej strefy rozwoju, ale właśnie chodzi o to, aby nie traktować dziecka jak walizki, w którą im więcej się włoży (informacji) tym lepiej, ale raczej towarzyszyć mu w edukacyjnej przygodzie i stwarzać takie warunki, żeby chciał się uczyć. Wiem, że takie pojmowanie edukacji jest chyba niemożliwe we współczesnej polskiej szkole, gdzie średnio raz na trzy lata uczniowie są poddawani sprawdzianom, a poziom nauczania w szkole mierzy się wynikami testów - ale w przedszkolu? Jak najbardziej, chociaż i tutaj można napotkać na opór.

O przedszkolnej edukacji i sześciolatkach.

Rozmowa z Panią Dorotą KLINKOWSKĄ, nauczycielką Przedszkola nr 13 ... – cd.

Kilka lat temu byłam wychowawczynią w pewnej grupie i замуrowało mnie, kiedy na zebraniu zostałam zaatakowana przez matkę (panią nauczycielkę) jednego z przedszkolaków słowami: „Mój syn lubi chodzić do przedszkola, ale ja się pytam – kiedy on będzie się uczył?”. Chodziło chyba o to, że nauka nie może być przyjemnością. Ja natomiast twierdzę, że może być i musi - jeżeli ma być efektywna. Zresztą w przedszkolu nie da się zastosować studenckiej zasady trzech Z: „zakuć, zapisać, zapomnieć” – więc i tak nie ma wyjścia. Ogromnie podoba mi się podejście Wygotskiego i podoba mi się program „Klucz do uczenia się”, który wynika z jego teorii. Program ten realizujemy w naszym przedszkolu trzeci rok, jako jedyni w Koszalinie.

11. Pani zainteresowania dotyczą także uczenia się, w którym akcentuje Pani doświadczenie i zmysłowe doznania. Jaką rolę spełnia praca nad rozwojem dziecięcych zmysłów w przedszkolu?

Obecnie dzieci mają coraz mniej możliwości do wielozmysłowego poznawania świata, środowisko wbrew wszystkiemu jest coraz uboższe – w dobrej wierze chroni się dzieci przed zimnem, ciepłem, dotykaniami rzeczy i substancji (błota, zwierząt..). Ponadto zmysły są nieustannie oszukiwane np. lekarstwa o smaku i wyglądzie lizaków, szynka z rysunkiem misia, chipsy o smaku papryki... nie wspominając o awatarach z gier komputerowych, które symulują przygody w wirtualnym świecie... doprawdy można zwariować!

W wieku przedszkolnym ubogie pod względem poznawania zmysłowego środowisko jest katastrofą, ponieważ jeżeli teraz nie zostanie pobudzona praca neuronów, to prawdopodobnie nie nastąpi to nigdy. Mam wtedy poczucie misji, co w moim wieku odczuwam jako spełnienie.

12. Wiele dziś mówi się i pisze o sześciolatkach w szkole. Co Pani o tym myśli?

Myślę, że niezależnie jak nazywa się placówka, do której progi przekracza dziecko – ludzie tam pracujący muszą zdawać sobie sprawę ze wszystkiego o czym mówiłam w tym wywiadzie. Może sobie chodzić sześciolatek nawet na uniwersytet, jeżeli zaspokojone tam będą jego potrzeby rozwojowe i nie chodzi mi w tym miejscu o stoliki czy ubikacje odpowiedniej wysokości, ale o takie organizowanie procesu i przestrzeni edukacyjnej, żeby służyła ona wspieraniu rozwoju. Nie wiem, czy w szkole, gdzie głównie siedzi się na krześle jest to możliwe. Chociaż z drugiej strony – wszystko zależy od nauczycielki.

13. W CEN jestem konsultantem, zajmuję się informacją pedagogiczną i upowszechnianiem innowacji edukacyjnych oraz redagowaniem „Nauczycielskiej Edukacji” – stąd pytanie o innowacyjność i nowoczesność przedszkolnej edukacji. Czym jest nowoczesność edukacji dla Pani?

Najkrócej – nowoczesność to nieustanna zmiana. Nie boję się zmian, sama nieustannie się zmieniam. Należy chyba przyjąć do wiadomości, że tylko zmiana gwarantuje życie i trzeba być na nią gotowym – nic nie jest pewne. Potrzeba też coraz bardziej kompetentnych nauczycieli, którzy całe życie będą się szkolić, ponieważ ostatnio badania kosmosu nieco przyhamowały, a gwałtownie rozwijają się badania nad ludzkim mózgiem i nie wolno tkwić mentalnie w czasach, kiedy podstawowym zadaniem szkoły było wypuszczenie rzeszy kandydatów na podoficerów do armii i urzędników państwowych. Koniecznie trzeba poszukiwać złotego środka między socjalizacją a emancypacją. Kocham tradycję, uważam, że człowiek bez korzeni jest niekompletny, ale tradycja, która nie ewoluuje nadaje się tylko do muzeum.

- Bardzo dziękuję za rozmowę i serdecznie pozdrawiam - dr Julian Piotr Sawiński, red. naczelny „NE”

Wiosenne impresje: jest kwiecień

Bratki (fot. www.facebook.pl)

Leopold Staff - Kwiecień

Po niebie pędzi chmur konnica
I mruczą dzikie zwierzęta.
Drzew nagie szczyty gnie wichrzyca
I zmiata kurz jak na święta.

Kwietniowa burza niecierpliwa
Spieszy krokami wielkimi
I w pochód cały świat porywa,
Deszcz bębni marsza na ziemi.

Wszystko doboszem się zachwyca,
Śmieją się zmokłe dziewczęta
Po niebie pędzi chmur konnica
I mruczą dzikie zwierzęta (1)

-----
1. STAFF L., *Szum drzew: wybór wierszy*. Warszawa 1961

Bociany białe (fot. www.Qrna Chata.pl)

--> MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ TEATRU

O Międzynarodowym Dniu Teatru

27 marca obchodzony jest Międzynarodowy Dzień Teatru. Ustanowiono go w czerwcu 1961 roku podczas 9. światowego kongresu Międzynarodowego Instytutu Teatralnego (*International Theatre Institute - ITI*) w Helsinkach (działającego pod auspicjami UNESCO). Jego ustanowienie zaproponował Arvi Kivimaa, prezydent Fińskiego Instytutu ITI. Dzień obchodów ustalono na 27 marca, w rocznicę otwarcia Teatru Narodów (*Theatre of Nations*) w Paryżu. Od tego czasu Dzień Teatru jest obchodzony rokrocznie przez ponad sto narodowych ośrodków ITI na całym świecie.

Obchody Światowych Dni Teatru mają na celu realizację statutowych zobowiązań ITI. W statucie czytamy m.in.: ITI powstało w celu promocji i międzynarodowej wymiany informacji na temat teatru, pobudzenia kreacji i zwiększenia współpracy ludzi teatru; uświadomienia opinii publicznej wagi sztuki i artystycznej kreacji w życiu codziennym, w celu wzmocnienia przyjaźni i więzi międzyludzkich. 27 marca, co roku, rozsyłana jest wiadomość, tłumaczona na ponad 20 języków, od wybitnego człowieka teatru zawierająca jego przemyślenia na temat teatru i światowej harmonii. Pierwszą taką wiadomość wysłał w 1962 roku Jean Cocteau. Tego dnia odbywają się specjalne spotkania, sympozja, przedstawienia teatralne itp. poświęcone znaczeniu i problemom teatru (1).

1. www.Wikipedia.org/wiki/

Aktorzy BTd w Koszalinie podczas sztuki „Intryga” (fot. www.facebook.pl)

Medal „Za zasługi dla Koszalina” dla BTd w Koszalinie

Dyrektor BTd w Koszalinie – Zdzisław Derebecki (1) z dumą uprzejmie poinformował świat, że decyzją Przewodniczącego Rady Miejskiej w Koszalinie z dnia 6 lutego 2014 r. przyznano Bałtyckiemu Teatrowi Dramatycznemu w Koszalinie Medal Pamiątkowy „Za zasługi dla Koszalina”. Wręczenie odbyło się podczas Gali Jubileuszowej 29 marca 2014 r. Redakcja „Nauczycielskiej Edukacji” gratuluje Panu dyrektorowi i pracownikom naszego teatru. (JPS)

Medal... (fot. www.facebook.pl)

1. www.facebook.pl – dostęp z 20.02.2014.

O konkursu fotograficznym „Pomorze Zachodnie – TO MY!”

Na konkurs fotograficzny realizowany w ramach projektu pt. „Pomorze Zachodnie – TO MY!” wpłynęło łącznie **237 prac uczniów**. Komisja konkursowa przyznawała nagrody i wyróżnienia w ramach trzech kategorii: 1/ szkoły podstawowe, 2/ gimnazja, 3/ szkoły ponadgimnazjalne. Postanowiła nagrodzić 19 uczniów. Szczegółowe wyniki będą w następnym numerze „NE”. Oto 2 wyróżnione zdjęcia uczniów.

Wilcze jezioro – fot. Justyny Kadzińskiej, wyróżnione w konkursie fotograficznym „Pomorze Zachodnie – to MY!” (fot. Arch. CEN)

Zimowa Parsęta – fot. Aleksandry Bojko, III lokata w kategorii szkoły podstawowe w ww. konkursie fotograf. (fot. Arch. CEN)

- ➔ Ważnym wydarzeniem w CEN w dniach 21-22 marca 2014 r. były Wiosenne Zespoły Metodyczne i V Targi Edukacyjne organizowane po raz 15 przez CEN w Koszalinie. Sprawozdanie z nich znajdzie się w kolejnym numerze „NE”. Zapraszamy.

Ruch i racjonalne odżywianie niezbędnymi warunkami zdrowia dzieci i młodzieży

Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie zorganizowało **5 kwietnia 2014 roku** konferencję skierowaną do nauczycieli wychowania przedszkolnego, edukacji wczesnoszkolnej oraz wychowania fizycznego wszystkich etapów edukacyjnych. Podczas konferencji prelegenci między innymi zaproponowali i omówili sposoby dbania o zdrowie dzieci oraz młodzieży poprzez ruch i racjonalne odżywianie od najmłodszych lat. Konferencja odbyła się dzięki dobrej współpracy z Zespołem Szkół nr 11 w Koszalinie w auli oraz na sali gimnastycznej tej placówki. **Uczestniczyło w niej ponad 250 osób.** Głównym organizatorem spotkania była Irena Olszewska-Żywno – konsultant CEN, kierownik Pracowni Edukacji Elementarnej, Artystycznej i Wychowania Fizycznego.

Zdjęcie Stanisława Kramarza nagrodzone I nagrodą na „Międzyszkolnym Konkursie Fotografii Dziecięcej – Koszalin 2013”
(fot. Arch. SP 7 w Koszalinie)

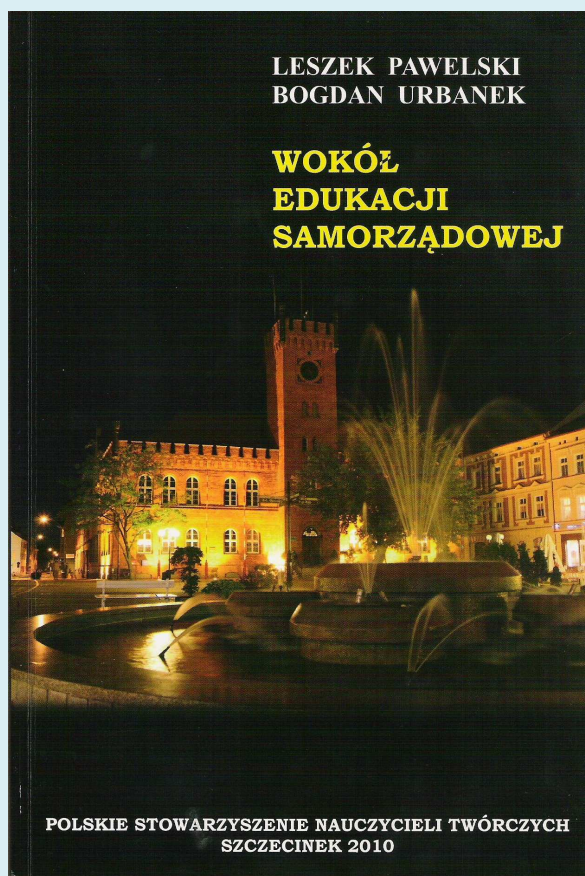
W programie konferencji, oprócz jej otwarcia, którego dokonał dyr. CEN Stefan Turowski – miały miejsce wykłady. Pierwszy wykład: ***Zajęcia ruchowe drogą do zdrowia i sprawności dzieci i młodzieży*** – wygłosił Tomasz Jędrzejczak. Drugi pt. ***Kształtowanie prawidłowej postawy ciała od najmłodszych lat*** – przedstawił Piast Bazyliński. Kolejny wykład pt. ***Zdrowe produkty i zdrowa dieta w żywieniu dzieci i młodzieży*** – prezentowała Bożena Smołucha. Następnie odbyła się dyskusja i podsumowanie części wykładowej, dokonane przez dyrektora CEN Stefana Turowskiego. Następnie odbyły się zajęcia praktyczne na sali gimnastycznej ukazujące znaczenie zabaw ruchowych pn. ***Zabawa drogą do aktywności ruchowej***, które prowadził Tomasz Jędrzejczak. (Red.)

O 10-leciu Polskiego Stowarzyszenia Nauczycieli Twórczych

Polskie Stowarzyszenie Nauczycieli Twórczych (PSNT) obchodzi w tym roku 10-lecie swego istnienia. Od 10 lat jest o nim informacja w „Nowym słowniku pedagogicznym” autorstwa prof. Wincentego Okonia, wydanym przez Wydawnictwo Akademickie „Żak” w Warszawie w 2004 roku. Oto ten wpis:

”Wokół edukacji samorządowej” – okładka książki wydanej przez PSNT (fot. www.psnt.pl)

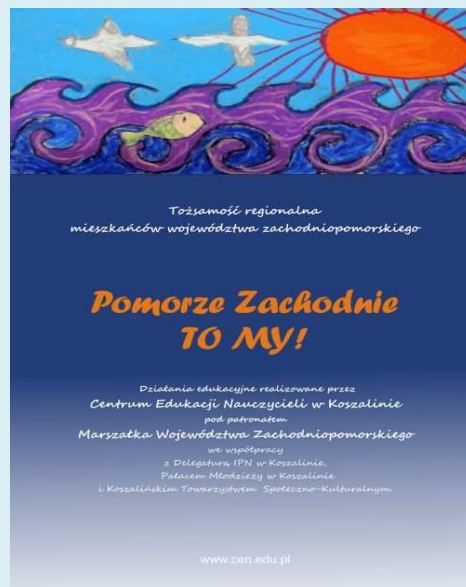
Polskie Stowarzyszenie Nauczycieli Twórczych (PSNT), towarzystwo naukowe, powołane do życia 8 V 2004, dzięki staraniom redaktora czasopisma „Nowe w Szkole” dr Jana Kropiwnickiego. Jak głosi statut, główne cele PSNT obejmują: stworzenie możliwości integracji najbardziej kreatywnych przedstawicieli zawodu nauczycielskiego; współpraca i wymiana doświadczeń między członkami, rozwijanie i doskonalenie zawodowych umiejętności twórczych; opracowywanie projektów służących rozwojowi edukacji i nauk pedagogicznych; upowszechnianie twórczych doświadczeń i projektów nauczycieli - nowatorów. Prezesem zarządu został dr Leszek Pawelski, wiceprezesem dr Jan Kropiwnicki, sekretarzem mgr Marek Kazimierowicz, honorowym prezesem prof. Wincenty Okoń (1).

--> KONKURS FILMOWY „SKĄD JESTEŚMY”

Wyniki Konkursu Filmowego „Pomorze Zachodnie – TO MY!”

Na konkurs filmowy „Stąd jesteście” wpłynęło łącznie 28 filmów. W skład komisji konkursowej wchodziło:

- 1/ Zenon Decyk – przewodniczący,
- 2/ Adam Paczkowski,
- 3/ Anna Walkowiak,
- 4/ Renata Lemańczyk,
- 5/ Tomasz Skonieczny,
- 6/ Jagoda Pulkowska.

Komisja postanowiła nagrodzić następujące filmy:

Imię i nazwisko autora	Szkoła/Placówka	Tytuł	Lokata	Opiekun
<i>Uczniowie ZSP w Gościnie</i>	<i>ZSP w Gościnie</i>	<i>Lib dub</i>	<i>I</i>	<i>Joanna Dylawerska</i>
<i>Adam Kawałek</i>	<i>ZS nr 1 w Kołobrzegu</i>	<i>Ciepło miś</i>	<i>II</i>	<i>Agnieszka Grzegorzczak _ Maziarz</i>
<i>Grupa „Polanów pikczers”</i>	<i>ZSP w Polanowie</i>	<i>Rytmy szkoły</i>	<i>III</i>	<i>Magdalena Błaszczak</i>
<i>Przedszkolaki</i>	<i>Przedszkole Samorządowe w Mścicach</i>	<i>Happy przedszkole</i>	<i>III</i>	<i>Ilona Łanowy</i>
<i>Klasa III b</i>	<i>ZS im. Andersa w Złocieńcu</i>	<i>Harlem Shake</i>	<i>Wyróżnienie</i>	<i>Beata Miszewska</i>
<i>Łukasz Kamiński</i>	<i>ZSO w Gryfinie</i>	<i>Harlem Shake</i>	<i>Wyróżnienie</i>	<i>Robert Janosik</i>

→ Organizatorzy zapraszają na naszego facebooka. Możecie Państwo zadecydować, która praca otrzyma nagrodę publiczności. - Anna Walkowiak

*****

→ „Film jest medium wciąż świeżym i ciekawym, który uczy młodych ludzi uważnej obserwacji, krytycznego myślenia, swobody wypowiedzi i inspiruje do własnej twórczości. Ale nawet najlepszy film sam w sobie nie sprawi, że uczeń będzie pracować bardziej kreatywnie. Na zajęcia z filmem trzeba mieć pomysły.” (Zofia Traczyk 2013).

1. TRACZYK Z., *Szkoła w kadrze*. Edunews.pl - z 30.08.2013.

Wyniki XI Międzyszkolnego Konkursu Fotografii Dziecięcej – Koszalin 2013

Organizatorem tego konkursu jest Szkoła Podstawowa nr 7 w Koszalinie, a współorganizatorem Pałac Młodzieży w Koszalinie. Jego celem jest promocja dziecięcej fotografii i piękna regionu Ziemi Koszalińskiej. Konkurs sponsoruje szereg instytucji, m.in. Urząd Miasta w Koszalinie, Kuratorium Oświaty w Szczecinie, Radio Koszalin i tygodnik „Gość Niedzielny”. Przewodniczącym jury tegorocznego, „XI Międzyszkolnego Konkursu Fotografii Dziecięcej – Koszalin 2013” był Pan **Dariusz Pelkowski** – fotograf. Głównymi organizatorami konkursu są od lat Panie: **Małgorzata Theis i Bogusława Kaczkan**.

Zielone za płotem , a niebieskie na nim – autor zdjęcia – Bartłomiej Turek, II nagroda (fot. Arch. SP 7 w Koszalinie)

Wśród zaproszonych gości finału konkursu był m.in. Pan **Krzysztof Rembowski** – zachodniopomorski wicekurator oświaty, który gratulując organizatorom zorganizowania po raz 11 tak ważnego przedsięwzięcia międzyszkolnego, powiedział m.in., że rozbudzanie u uczniów zainteresowania sztuką utrwalania tego, co dla młodego fotografa jest najciekawsze, najpiękniejsze i najistotniejsze, **to bezcenny dar**, który nauczyciele z takim powodzeniem przekazują swoim wychowankom. Wskazał również, że: „Konkurs wnosi do edukacji i wychowania wiele wartości: inspirowanie wciąż nowych emocjonalnych przeżyć, pogłębianie więzi rodzinne, integrowanie uczniów ze szkołą.” Pan kurator podziękował za zaangażowanie w przygotowanie i przeprowadzenie kolejnej edycji konkursu. Stwierdził, że stał się on ważnym zamierzeniem i wydarzeniem w zachodniopomorskiej oświacie. Gratulując laureatom dotychczasowych osiągnięć i nagród, podkreślił, że ufa, że wielu z nich – doskonaląc swój fotograficzny warsztat, dostąpi w przyszłości sukcesów na miarę Andreasa Gursky’ego czy Marcina Ryszka. (JPS)

Wyniki XI Międzyszkolnego Konkursu Fotografii Dziecięcej – Koszalin 2013 – cd.

Jury po obejrzało **823 zdjęć 150 autorów** zakwalifikowało do wystawy 294 prace 115 autorów oraz przyznało nagrody główne i liczne nagrody dodatkowe.

W kategorii uczniów klas I-III przyznano 3 równorzędne nagrody główne i 2 wyróżnienia, które ufundował Prezydent Miasta Koszalin. Nagrody otrzymali:

1. **Maksymilian Turek** – Katolicka Szkoła Podstawowa w Koszalinie,
2. **Zuzanna Majewska** – Szkoła Podstawowa w Mielnie,
3. **Aleksandra Mikołajczyk** – SP nr 7 w Koszalinie.

W kategorii uczniów klas IV-VI przyznano 4 nagrody główne i 3 wyróżnienia. Nagrody główne otrzymali:

1. I nagroda: **Stanisław Kramarz** – Sportowa SP nr 1 w Koszalinie,
2. II nagroda: **Bartłomiej Turek** – Katolicka SP w Koszalinie,
3. III nagroda **Zuzanna Romanowska** – SSP nr 1 w Koszalinie,
4. III nagroda (równorzędna): **Oliwia Czyżak** – SP nr 7 w Koszalinie.

Ponadto przyznano wiele nagród od sponsorów, w tym była nagroda Dyrektora Szkoły Podstawowej nr 7 w Koszalinie, nagroda Dyrektora Pałacu Młodzieży w Koszalinie, 3 nagrody Burmistrza Sianowa, nagroda „Gościa Niedzielnego” Oddziału Koszalińsko-Kołobrzeskiego, 2 nagrody Radia Koszalin, nagroda firmy Kapela, 2 nagrody ZM LOP, na 3 nagrody ufundowane przez firmę BIU-LUX, nagroda Pana Stefana Romeckiego – Kawalera Orderu Uśmiechu, nagroda Państwa Rutkowskich oraz 3 nagrody ufundowane przez anonimowego sponsora. Oto kilka wyróżnionych prac fotograficznych uczniów.

Krople wody na liściu – autorka zdjęcia – Amelia Dziekiewicz (fot. Arch. SP 7 w Koszalinie)

14 kwietnia 2014 r. w Warszawie odbędzie się wyjątkowa konferencja dla dyrektorów szkół i przedszkoli „Innowacyjna Edukacja 2014”. Podczas kongresu dyrektorzy dowiedzą się m.in. jak pozyskać środki na działalność placówki, jak nawiązać satysfakcjonującą współpracę z zagranicą, czym się kierować przy planowaniu majowych ruchów kadrowych oraz jak wprowadzić nowoczesne rozwiązania dydaktyczne do swojej placówki? (1).

1. Wzmacną Państwo udział w **jedynej na rynku innowacyjnej lekcji oraz innowacyjnych zajęciach z wykorzystaniem nowoczesnych pomocy oraz oprogramowania dydaktycznego.**
2. Zwiedzą Państwo wzorcową, rekomendowaną przez specjalistów w zakresie dydaktyki i cyfryzacji **Innowacyjną Salę** wyposażoną w pomoce dydaktyczne najnowszej generacji.
3. Tylko u nas otrzymają Państwo możliwość spotkania się i porozmawiania z **gwiazdami wspierającymi programy rządowe**, m.in. „Ćwiczyć każdy może”, „5 porcji warzyw, owoców lub soku" czy „Szkoła w Ruchu”.
4. Zasięgną Państwo porad ekspertów w **DWÓCH punktach konsultacyjnych**:
  - **Prawo dla Ciebie**, w którym dowiedzą się Państwo, jak rozwiązywać problemy kadrowe oraz organizacyjne w placówce.
  - **Innowacje dla Ciebie**, dotyczącym podnoszenia jakości i atrakcyjności nauczania za pomocą najnowszych metod oraz narzędzi, w którym dowiedzą się Państwo m.in., czym się kierować przy wyborze pomocy dydaktycznych dla placówki oraz jak pozyskać na nie fundusze.

Po udziale w konferencji gwarantujemy:

- Wzrost zaangażowania nauczycieli w życie placówki – dzięki czemu część zadań będą Państwo mogli delegować na nich.
  - Zwiększenie wykorzystania innowacyjnych metod i narzędzi pracy podczas zajęć, co pozwoli na uzyskanie oceny A z ewaluacji.
  - Pozyskanie dodatkowych środków na funkcjonowanie placówki, dzięki czemu wyposażą ją Państwo w najnowsze pomoce dydaktyczne, a tym samym zwiększą swoją konkurencyjność na rynku.
  - Nawiązanie współpracy ze szkołami i przedszkolami partnerskimi z Polski i zagranicy, które zaowocuje udziałem w nowatorskich projektach dydaktycznych.
  - Wprowadzenie większej liczby zajęć dodatkowych, które uatrakcyjnią ofertę placówki.
  - Wdrożenie prostych, a zarazem skutecznych rozwiązań funkcjonujących w innych placówkach edukacyjnych z całej Europy, co pozytywnie wpłynie na ocenę Państwa placówki przez kuratorów.
  - Wzrost zaangażowania rodziców w życie placówki, dzięki czemu unika się konfliktów na linii nauczyciele – rodzice (1).
- ➔ Więcej informacji na stronie internetowej: www.innowacyjnaedukacja.com.pl

Nauczycielska Edukacja – Biuletyn Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie – 2014 nr 3/85

„Z EDUKACJĄ UJRZEĆ ŚWIAT... Innowacyjne nauczanie historii regionu” – cz. I

Oto interesująca praca konkursu CEN z obecnego roku szkolnego pn. „Jak inspirować uczniów do nauki i nauczycieli do innowacji?” Autorką jest Pani mgr Anna Pienkoś – nauczycielka języka polskiego i historii Zespołu Szkół nr 3 w Wałczu.

Czym jest innowacyjność nauczania? Moim zdaniem, to popularyzowanie wiedzy przy zastosowaniu nowoczesnych metod nauczania, tzn. takich, które sprawiają, że lekcja nie będzie uznawana przez uczniów za nudną. Nie należy jednak zapominać, że istotą każdej lekcji jest nauczanie i uczenie się.

Zdjęcie z Międzyszkolnego Konkursu Fotografii Dziecięcej – Koszalin 2013: Natalia Przybyła (fot. Arch. SP 7 w Koszalinie)

Historia to przedmiot dla młodego pokolenia trudny, hermetyczny ze względu na trudności w przyswajaniu dat i łączeniu faktów historycznych, dlatego trzeba tworzyć lekcje różnorodne, niebanalne, a skuteczne. Należy także pamiętać, że jeżeli uczeń nie zechce, my nie „zrobimy z niego historyka”, uczeń nie musi podzielać naszej pasji. Trzeba zatem w trakcie nauczania historii skoncentrować się nie tylko na nauczaniu samych treści historycznych, ale na wychowaniu ucznia (utrwalanie szacunku do symboli narodowych, kształtowanie postawy patriotycznej, rozwijanie szacunku wobec dokonań poprzednich pokoleń, kształtowanie przywiązania do „małej ojczyzny” itp.), kształtowaniu umiejętności, które potem przydadzą mu się w każdej dziedzinie życia (np. poszukiwanie i selekcja informacji, analiza źródeł historycznych – umiejętność czytania ze zrozumieniem, odwoływanie do szerszych kontekstów, łączenie informacji z różnych dziedzin nauki, przygotowywanie wypowiedzi publicznych, itp.).

„Z EDUKACJĄ UJRZEĆ ŚWIAT... Innowacyjne nauczanie historii regionu” – cz. I – cd.

Podstawową zasadą jest „**wyjdźcie ze szkoły na zewnątrz**” - lekcje nie mogą odbywać się wyłącznie w murach szkoły. Nauczyciel powinien korzystać z dobrodziejstw kulturowych regionu, nauczyć się urozmaicać swoje zajęcia za pomocą źródeł i zasobów placówek prowadzących w tym regionie działalność oświatową. Zatem edukacja regionalna i dziedzictwo kulturowe stają się ważną częścią w nauczaniu historii, gdyż pozwalają zespolic i zrozumieć dawną i obecną rzeczywistość.

Chciałabym przedstawić kilka działań, dobrych praktyk, które pomogły mi w nauczaniu historii i wzbudziły w uczniach chęć jej poznania.

Przykłady dobrych praktyk:

PRZYKŁAD NR 1

1. Wybór programu CEO – „Ślady przeszłości. Uczniowie adoptują zabytki”;
2. Wybór grupy uczniów do realizacji programu – Szkolne Koło Historii Wojskowości;
3. Określenie tematu projektu podejmowanego w ramach programu: „Die Pommernstellung. Elementy fortyfikacji Wału Pomorskiego i inne zabytki militarne w Wałczu”;
4. Określenie etapów i podział zadań, poszukiwanie innowacji;
5. Realizacja przydzielonych zadań;

ETAP 1. WYBÓR ZABYTUKU, SPORZĄDZENIE WIRTUALNEJ MAPY ZABYTKÓW MILITARNYCH NA TERENIE WAŁCZA; PODZIAŁ ZADAŃ

W obszarze zainteresowań znalazł się kompleks zabytków o charakterze militarnym:

- a. Grupa Warowna „Cegielnia” (schron bojowy typu B);
- b. Cmentarz Wojenny Żołnierzy Wojska Polskiego i Armii Radzieckiej;
- c. Garnizon Deutsch Krone (dawna miasta Wałcza);
- d. Pozostałości schronów bojowych typu C na odcinku Radunsee.

Szczególną opieką chcieliśmy otoczyć Cmentarz Wojenny.

ETAP 2. GROMADZENIE I SELEKCJA INFORMACJI O ZABYTKACH:

- a. Sporządzenie karty zabytków;
- b. Zainicjowanie spotkań i przeprowadzenie wywiadów:
  - Spotkanie z p. Gnietem – Naczelnikiem Wydziału Promocji Miasta Wałcza;

--> **INSPIROWANIE UCZNIÓW I NAUCZYCIELI**

„Z EDUKACJĄ UJRZEĆ ŚWIAT... Innowacyjne nauczanie historii regionu” – cz. I – cd.

- Wywiad i zajęcia z p. Wojciechem Olkiem – dyrektorem Muzeum Wału Pomorskiego w Wałczu oraz Skansenu Grupa Warowna Cegielnia;
  - Spotkanie z p. Wojciechem Kanią - pasjonatem Ludowego Wojska Polskiego;
  - Spotkanie z p. Stanisławem Boruchem – mieszkańcem Wałcza, który przedstawił wspomnienia dotyczące powstania Cmentarza Wojennego w Wałczu-Bukowinie;
- c. Pismo do Zachodniopomorskiego Konserwatora Zabytków z prośbą o ustalenie czy Cmentarz figuruje z rejestrze zabytków; pobranie danych z Krajowego Rejestru Zabytków;
- d. Nawiązanie współpracy z 100. Batalionem łączności BWD WKP-W, Muzeum Wału Pomorskiego, Wydziałem Promocji Miasta Wałcza, Związkiem Sybiraków i Żołnierzy AK w Wałczu; Współpraca opierała się na udzielaniu wsparcia i pomocy przy realizacji projektu;
- e. Zapoznanie ze źródłami historycznymi dotyczącymi historii zabytków: mapy, fotografie, militaria, listy, dokumentacja;
- f. Poszerzenie wiedzy o walkach o przełamanie Wału Pomorskiego – lektura literatury fachowej, analiza informacji zawartych na wybranych stronach internetowych.

Przydział zadań indywidualnych:

Mateusz: informacje ogólne i okoliczności powstania die Pommernstellung – Pozycji Pomorskiej, powierzchnia, najważniejsze odcinki pasa umocnień, losy powojenne schronów, mapy, bibliografia;

Patrycja: Elementy fortyfikacji Wału Pomorskiego w Wałczu, rozmieszczenie, opis struktury schronu, funkcja schronu w trakcie ofensywy styczniowej 1945, losy powojenne kompleksu, bibliografia;

Patryk i Magda – wywiad z dyrektorem Muzeum Wału Pomorskiego; Cmentarz Wojenny – rok i okoliczności powstania, wymiary obiektu, liczba żołnierzy radzieckich i polskich, którzy tam spoczywają, funkcja cmentarza w czasach współczesnych, bibliografia;

Kasia – sztab 1. Armii Wojska Polskiego oraz wspomnienia świadków, lokalizacja budynku i jego przeznaczenie przed ofensywą styczniową, losy powojenne, fotografia, bibliografia;

Nauczycielka: kontakty z instytucjami, pomoc uczniom w dotarciu do informacji, weryfikacja danych zgromadzonych przez uczniów, koordynowanie projektu, fotografia, zamieszczanie materiałów na EduTubie (strona Centrum Edukacji Obywatelskiej). – [cdn.](#)

– Anna Pienkoś – ZS nr 3 w Wałczu

--> EWALUACJA - SZKOLNE TESTOWANIE

Aktualny problem szkoły:

➔ **Piotr SKURA, *Testomania za miliardy (...)*.**

„Widok pięciolatka pochylonego nad arkuszem testu to żadna nowość w amerykańskich przedszkolach. W USA kształcenie niemal całkowicie zostało podporządkowane testom. To rynek wart kilkadziesiąt miliardów dolarów! (1)

Jesienią 2013 r. amerykański rząd ogłosił, że priorytetem polityki edukacyjnej prezydenta Baracka Obamy jest wdrożenie w całym kraju Common Core. To coś w rodzaju polskiej podstawy programowej – opis standardów i celów, jakie po określonym etapie kształcenia powinien opanować każdy uczeń. O tym, czy tak się stało, zdecydować mają przeprowadzane co najmniej raz w roku standaryzowane testy. Niby proste, prawda? Niekoniecznie.

„Głos Nauczycielski” - okładka nr 2/2014 (fot. www.glos.pl)

„Common Core wprowadzono błyskawicznie, bez większej dyskusji, bez pytania o opinie nauczycieli, rodziców, ekspertów edukacyjnych, a amerykański federalny sekretarz ds. oświaty Arne Duncan straszył, że bez Common Core kraj znajdzie się w niebezpieczeństwie. Co ciekawe, akcję promocyjną tego pomysłu zorganizowały instytucje zajmujące się nie edukacją, lecz biznesem, jak np. Rada Biznesu czy Amerykańska Izba Handlowa (1).

Niektórzy okazali się odporni na akcję promocyjną. Jak choćby rodzice, którzy przyszli 10 października 2013 r. do jednej z nowojorskich szkół na spotkanie z Johnem Kingiem, stanowym sekretarzem ds. edukacji. Nowy Jork to pierwszy stan, który już w 2010 r. wdrożył na swoim terenie Common Core.

– Mam ośmioletniego syna z ogromną wyobraźnią. Jest bardzo bystry, ale nie należy do dzieci, które spędzają dużo czasu z nosem w książkach. Nienawidził szkoły w zeszłym roku, w tym także, ale próbuje przebrnąć przez nią ze wspaniałym nauczycielem. Materiał, z którym przychodzi do domu, i materiał, jaki niestety nauczyciele są zmuszeni przerabiać podczas zajęć, jest tak nudny i skomplikowany, że nie chce mi się uwierzyć, by napisali go ludzie z odpowiednim wykształceniem i doświadczeniem w edukacji wczesnoszkolnej – mówił jeden z mieszkańców, co pozostali nagrodzili rzędistymi brawami. (1)

➔ Szerzej o problemie jest w artykule red. Piotra Skury pt. *Testomania za miliardy. W USA testuje się już nawet przedszkolaki, a koncerty robią na tym majątek*. „Głos Nauczycielski” 2013 nr 51-52.

1. SKURA P., *Testomania za miliardy. W USA testuje się już nawet przedszkolaki, a koncerty robią na tym majątek*. „GN” 2013 nr 51-52.

O szkołach odkrywców talentów

W ramach projektu systemowego „Opracowanie i wdrożenie kompleksowego systemu pracy z uczniem zdolnym” realizowane jest zadanie pn. „**Odkrywamy talenty**”. Dyrektor Ośrodka Rozwoju Edukacji w Warszawie przyznaje szkole, która podejmuje systemowe działania na rzecz ucznia zdolnego tytuł „Szkoła Odkrywców Talentów”. Do ubiegania się o ten tytuł zapraszane są szkoły, które prowadzą minimum **3 rodzaje zajęć** dla uczniów zdolnych przez trzech różnych nauczycieli.

Aby uzyskać ten tytuł, wystarczy wypełnić formularz zgłoszeniowy on-line i przesłać w wersji elektronicznej i papierowej (podpisany przez dyrekcję) do siedziby ORE z dopiskiem „Szkoła Odkrywców Talentów” na adres: ul. Polna 46a, 00-644 Warszawa. Z uczestnictwem w projekcie szkoły czerpią więcej korzyści, m.in.:

1. Szkoły Odkrywców Talentów otrzymują bezpłatne poradniki do pracy z uczniem zdolnym z poszczególnych przedmiotów – bez konieczności składania zamówienia oraz modele pracy z uczniem zdolnym na poszczególne poziomy kształcenia;
2. Dyrektorzy, liderzy zdolności oraz nauczyciele z tych szkół mają możliwość bezpłatnego uczestnictwa w krajowych konferencjach poświęconych uczniowi zdolnemu;
3. Tworzona jest sieć Szkół Odkrywców Talentów, czyli miejsc odkrywania talentów i wymiany dobrych praktyk (programy, indywidualny tok nauki, doświadczenia w organizacji pracy szkoły), aby lepiej odpowiadać na szczegółowe potrzeby edukacyjne ucznia zdolnego.

ORE w Warszawie zaprasza wszystkie szkoły do współpracy w ramach odkrywania talentów uczniów (1).

---

1. www.ore.edu.pl

Bartłomiej Turek - zdjęcie z „Międzyszkolnego Konkursu Fotografii Dziecięcej – Koszalin 2013” (fot. Arch. SP 7 w Koszalinie)

I Ogólnopolski Kongres Tutoringu

Tutoring jest coraz szerzej znany w Polsce, jednak stosuje się go w niewielu miejscach Organizatorzy zapraszają do udziału w wyjątkowym na skalę ogólnopolską wydarzeniu świata edukacji i oświaty jakim jest Pierwszy Kongres Tutoringu. Naszym marzeniem jest zmienić ten stan rzeczy, by zdecydowanie więcej młodych ludzi miało okazję doświadczyć mądrego tutoringu wysokiej jakości!

I Ogólnopolski Kongres Tutoringu odbędzie się w Warszawie **16-17 maja 2014 r.** Będzie on okazją do poznania źródeł i założeń tutoringu, poznania przykładowych narzędzi tutorskich w trakcie warsztatów, a także zapoznania się z przypadkami stosowania tutoringu w różnych kontekstach: szkolnym, pozaformalnym i akademickim. W trakcie kongresu odbędą się wykłady specjalistów z zakresu tutoringu i edukacji, zostaną zaprezentowane dobre praktyki przez tutorów-praktyków, odbędzie się dyskusja panelowa o wartości tej metody oraz warsztaty narzędziowe w mniejszych grupach. Nie zabraknie również refleksji o tym, jakie korzyści z tutoringu może odnieść sam tutor i jakie są perspektywy rozwoju zawodowego tutorów.

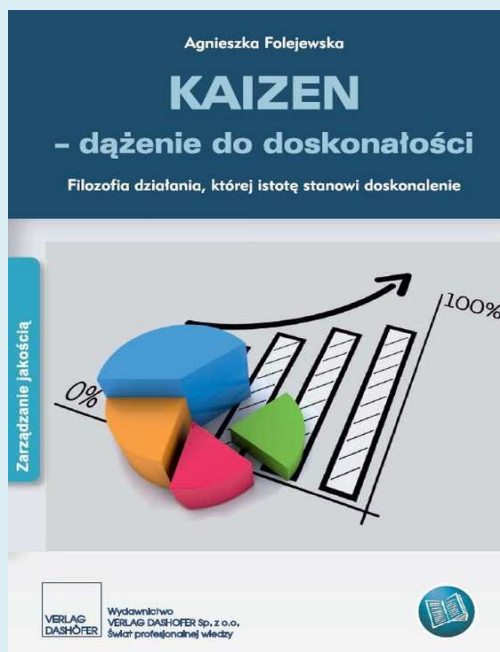
Wieczorem zaś, po pierwszym dniu Kongresu, odbędzie się nieformalne spotkanie, na którym będzie można zawrzeć nowe, wartościowe znajomości oraz wznieść toast za rozwój tutoringu w Polsce!

Ponieważ zależny nam by jak najwięcej nauczycieli i edukatorów miało możliwość zapoznania się z tym, co w tutoringu najbardziej wartościowe, przygotowaliśmy specjalną **zniżkę** na udział dla osób, które prześlą zgłoszenie do **11 kwietnia**. Szczegółowe informacje oraz program Kongresu można znaleźć w załączniku oraz na stronie internetowej: KongresTutoringu.pl. Zapraszam serdecznie do udziału, a w razie wszelkich pytań pozostaję do Pana dyspozycji mailowo i telefonicznie. Organizatorzy inspirować do wielkości: edukacja spersonalizowana dla szkół, uczelni, biznesu i NGO (1,2,3).

Z serdecznymi pozdrowieniami - **Bartosz Fingas**, koordynator szkoleń Collegium Wratislaviense

---

1. www.KongresTutoringu.pl
2. tel.: 667 886 614, 71 727 79 10 - e: bartosz.fingas@cw.edu.pl
3. www.cw.edu.pl - Collegium na Facebooku

„Kaizen – dążenie do doskonałości” – okładka książki, która wskazuje drogę do doskonałości (fot. www)

Dziewczyny na politechniki – informacja prasowa

Perspektywy

Konferencja Rektorów Polskich Uczelni Technicznych i Fundacja Edukacyjna "Perspektywy"

Zorganizowała 20 marca 2014 r. **konferencję prasową na temat akcji**

Dziewczyny na politechniki!

poświęconą ogłoszeniu Raportu *"Kobiety na politechnikach 2014"*
oraz Ogólnopolskiemu Dniu Otwartemu *Tylko Dla Dziewczyn*, który odbędzie się
3 kwietnia 2014 r. na 19 uczelniach w całym kraju.

W konferencji wzięli udział: **Prof. Tadeusz Więckowski** - przewodniczący Konferencji Rektorów Polskich Uczelni Technicznych, rektor Politechniki Wrocławskiej, **Rektorzy** uczelni technicznych **Dr Bianka Siwińska** - pomysłodawczyni i kierowniczką akcji **oraz studentki kierunków technicznych i ścisłych z uczelni w całym kraju.**

Kontakt dla mediów: Anna Wdowińska-Sawicka, tel. 22 628 58 62 w.40,
e-mail: a.wdowinska@perspektywy.pl

Polska jak powietrze potrzebuje dobrych inżynierów - twierdzi prof. **Tadeusz Więckowski**, przewodniczący Konferencji Rektorów Uczelni Technicznych (KRPUT), rektor Politechniki Wrocławskiej. Jak podkreśla, dzisiaj inżynierowie są po części humanistami, są kreatywni, muszą mieć odpowiednią wiedzę żeby tworzyć nowe rozwiązania technologiczne, ale z drugiej strony muszą rozumieć potrzeby społeczeństwa, żeby te rozwiązania służyły ludziom w jak najlepszy sposób. Taki powinien być inżynier, niezależnie od płci.

www.dziewczynynapolitechniki.pl

Moje zdanie w kwestii gender

Modna i kontrowersyjna dyskusja o gender budzi różne emocje. Trudno jest temat pominąć, skoro tak różne i skrajne są na ten temat opinie. Warto o tym rozmawiać, bo sprawa równości między ludźmi była i jest ważna. Oto interesujący głos w tej dyskusji.

Ostatnio coraz częściej i coraz więcej mówi się o ideologii gender. Temat ten wywołują politycy, Kościół, ludzie zatroskani o losy społeczeństwa i ci, którzy po prostu chcą zarobić na tym pieniądze. Ci ostatni manipulują wszystkimi i wszystkim zapominając o najważniejszym, ponieważ mamona oślepiła ich do tego stopnia, że zapominają nawet o własnym człowieczeństwie i swojej własnej pozycji na szczycie rozwoju biologicznego, na którym, postawiła ich NATURA, a nade wszystkim zapominają o własnych potomkach!!!

Mewy nad Bałtykiem (fot. Anna Mojsiewicz – www.facebook.pl)

Jestem z wykształcenia biologiem, studia magisterskie (bardzo trudne) zakończyłam z oceną bardzo dobrą na dyplomie i nie dlatego, że zapłaciłam za nią ale dlatego, że na nią w pocie czoła zapracowałam. „Wiem, że nic wiem”, dlatego wiem, że tylko takie podejście do funkcjonowania świata naturalnego, otwiera na niego szeroko oczy i pozwala dostrzegać cuda i nieprawdopodobną doskonałość, niezwykle fascynujące i nade wszystko idealne jego urządzenie, zorganizowanie i powiązanie w jedną całość! Niczego w nim nie ma, co by przeczyło prawom natury, nie ma niczego zbędnego, wszystko jest ze sobą cudownie i **idealnie dopasowane**, wszystko jest na swoim właściwym miejscu ... i tylko człowiek w swej małości, nie potrafi tego ogarnąć nawet wszystkimi swoimi zmysłami na raz, a zna może zaledwie w 90 % praw i zasobów tego świata.

Jednak butny człowiek i przepełniony własną pychą, uważa, że może zmieniać i poprawiać naturę według własnych upodobań i własnego planu i ... - tu dochodzi do paradoksu..., bowiem wszędzie tam, gdzie człowiek wtrącił swoje trzy grosze w przyrodę, wszystko się wali i **dochodzi do zakłóceń**, a nawet katastrof ekologicznych, nie mówiąc o pogorszeniu wyglądu (krajobrazu).

Moje zdanie w kwestii gender – cd.

A teraz przejdę do głównego tematu gender. Według założeń tej dziwnej ideologii, płeć można sobie samemu wyznaczyć, wszystko zależy od wychowania. Jest to największa bzdura jaką słyszałam. Płeć jest nam dana z natury i zostaje wyznaczona na samym początku, w czasie poczęcia nowej istoty. Jesteśmy istotami **zdeteminowanymi płciowo**, czy tego chcemy, czy nie chcemy. Taki jest plan istnienia świata i nie należy go zmieniać, ani poprawiać, a tym bardziej eksperymentować, bo zapłacimy za to najwyższą cenę - my - ludzie. Przyroda się obroni! Nie istnieje człowiek mądrzejszy od najdoskonalszego stworzenia jakim jest on sam, który by potrafił to zmienić i udoskonalić istniejący IDEAL NATURY, ponieważ nie można tego dokonać. No chyba, że ideał ma sięgnąć bruku...

Doświadczeni i dojrzały ludzie wiedzą, że mamona rządzi tym światem, ale dlaczego za cenę bogactwa jednych mają płacić dzieci, czyli nasze najmłodsze pokolenia, które w przyszłości będzie po prostu okaleczone psychicznie, fizycznie i społecznie?

Przyroda sama wskazuje co jest najwyższą formą rozwojową i że zróżnicowanie płciowe człowieka jest doskonałym uzupełnianiem się, na dodatek dowodem nierozzerwalności rodziców poczętego dziecka. Zatem **zdrowa rodzina to pełna rodzina** złożona z matki- kobiety, żony i ojca – mężczyzny, męża. Wszystko inne prowadzi do degradacji i złego funkcjonowania społeczeństwa.

Nie może dziecko mieć dwóch ojców - mężczyzn i dwóch matek - kobiet jako swoich rodziców. Dlaczego już unieszczęśliwione raz dzieci, porzucone przez swoich biologicznych rodziców mają być adoptowane przez dziwne jednopłciowe związki partnerskie? Czy zasługują na dodatkowe kary i wynikające z tego cierpienia?

Natura obdarowała kobiety zupełnie innymi cechami fizycznymi jak i psychicznymi, niż mężczyźni i uczyniła to w określonym celu jako dopełnienie do całości. Czuła, delikatna matka potrafi pocieszyć, przytulić, pogłaskać..., a pewny siebie, konkretny, odpowiedzialny, stanowczy mężczyzna potrafi zapewnić poczucie bezpieczeństwa, daje siłę i wsparcie..., zarówno kobiecie jak i dzieciom. Tutaj wszystko gra, niczego nie trzeba poprawiać i zmieniać, wystarczy zadbać tylko o to, by rozwój dzieci był harmonijny, w rodzinach pełnych miłości, świadomego macierzyństwa i ojcostwa, otoczonych opieką prorodzinnego państwa. W efekcie czego będziemy mieć zdrowe społeczeństwo i zdrowe państwo.

To było by na razie tyle w tej kwestii. Dodam jeszcze tylko, że wystarczy przyglądać się, poznawać, naśladować i wzorować się na świecie ssaków, z którymi jesteśmy w przyrodzie najbardziej spokrewnieni, a reszta będzie się dziać... i oby bez naszej ingerencji w naturę i jej prawa! (1)

Lidia Nowosad – nauczycielka przyrody z Koszalina

-----
1. NOWOSAD L., *Moje zdanie w kwestii gender.* – www.koszalinki.pl – dostęp z 08.02.2014

--> Pamiętaj, że słowa, które kierujesz do ucznia, mają znaczenie. Ich moc jest wielka - potrafią stać się inspiracją na resztę życia. Życzliwe nastawienie pomoże też i nauczycielowi, będzie miał poczucie, że trudne sprawy są łatwiejsze do pokonania (1).

-----
1. DENST-SADURA A., *Motto na całe życie.* „GN” 2013 nr 50, s. 16.

Co to jest ten gender? – Ciekawy artykuł

„Gender” - słowo, które dziś budzi wielkie emocje. Stało się modne, bo często bywa w mediach. Pojawia się w najróżniejszych kontekstach, ale nie zawsze ma dobrą prasę. Ostatnio wręcz się nim straszy, a nawet przeciw niemu protestuje. Czym jest gender i genderyzm? Komu i czemu służy? Czy faktycznie burzy stary porządek?

Genderowa ideologia

Generalnie - to wielu ludzi rozumie, że potrzebna jest równość między ludźmi. Wielu ją akceptuje, ale ma także sporo wątpliwości. Stąd warto poznać treść artykułu Magdaleny Goetz (2013) pt. **Co to jest ten gender? Nie ma się czego bać, czyli kto komu robi wodę z mózgu...** - upowszechnionego niedawno w „Głosie Nauczycielskim”. Warto przeczytać i przemyśleć problemy, które się wiążą z aktualną dyskusją nad gender.

Genderowa ideologia - tak o niej mówią jej przeciwnicy. Magdalena Goetz (2013) - psycholog dość często piszący różne artykuły w „Głosie Nauczycielskim”, o sobie samej pisze: psycholożka - ubolewa, że „Część środowisk prawicowych i religijnych ukuło określenie „ideologia gender” i, przedstawiając ją jako źródło zła, straszy nią opinię publiczną. Było tak np. kilka miesięcy temu w Poznaniu, gdzie oprotowano pomysł włączenia gender do programu nieobowiązkowych warsztatów dla klas IV - VI...”. Podobnie było niedawno w Rybniku (Koszulanis 2013).

Generalne pytania o gender

Genezę więc problemów związanych z gender można sprowadzić do pytań o jego społeczną i osobistą przydatność oraz szkodliwość. Od dawna przecież wiadomo, że różnice między kobietami i mężczyznami są duże i zasadnicze. Niedawno przypomniano o tym w artykule pt. **Mózg kobiety pracuje inaczej niż mężczyzny** (www.tvn24.pl - z 08.12.2013). Stąd rodzące się pytania:

- 1/ Czy faktycznie gender jest ideologią, która jest szkodliwa dla dzieci i dorosłych?
- 2/ Dlaczego spora część ludzi sprzeciwia się upowszechnieniu zasad równości płci?
- 3/ Czy genderyzm faktycznie może zrobić dzieciom wodę z mózgu?
- 4/ Jakie korzyści może przynieść stosowanie zasad genderowej (równościowej) edukacji?

Głównym problemem sporów jest oczywiście akceptacja lub niezgoda z tezami postawionymi w ramach tej nauki. Można się zgadzać lub nie z jej zasadami, ale trudno jest dziś udawać, że problemu nie ma. Rację chyba mają ci, którzy uważają, że trudno jest udawać w tym zakresie obojętność. Zdaniem M. Goetz (2013) sprowadzanie sporu nad gender „do konfliktu ideologicznego jest intelektualnym lenistwem i pójściem na skróty (zupełnie jak wtedy, kiedy twierdzenie o okrągłej kuli ziemskiej nazywano herezją) – z koncepcjami naukowymi powinno się dyskutować na naukowe argumenty”. Znaczy to, że czas na rzeczową debatę.

Genderowe studia

Genderowe studia są znane i prowadzone od lat 50. Autorka twierdzi, że coś takiego jak „ideologia gender” po prostu nie istnieje. Gender nie jest ideologią, ale terminem naukowym z kręgu nauk społecznych. Uzasadnia więc, że chodzi przede wszystkim o tzw. „gender studies” (genderowe studia, badania), które są interdyscyplinarną nauką z pogranicza m.in. antropologii, psychologii, socjologii, a nawet ekonomii, zajmującą się funkcjonowaniem człowieka, społeczeństw i kultury w kontekście płci.

Co to jest ten gender? – Ciekawy artykuł - cd.

Głoszenie równości płci, przede wszystkim przez środowiska feministyczne i te uważające się za postępowe, której nigdy nie było i nie będzie, ma wątpliwą wartość. Zasady gender spotykają się z różną krytyką. Środowiska uznające się za postępowe, proeuropejskie i prorównościowe ostro protestują przeciwko ukazywaniu negatywów stosowania w praktyce tych zasad, w tym także Redakcja „Głosu Nauczycielskiego” nie jest zadowolona z protestów przeciwko gender.

Gender w szkole

„Głos Nauczycielski” wyraził stanowczo swoje niezadowolenie z protestów przeciwko gender, np. w artykule pt. *ZNZ przeciw "antygenderowej" nagonce na nauczycieli* (Red. 2013). Pisze o nagonce na nauczycieli. Oczywiście, nagonkę trzeba krytykować i potępiać, ale przecież bez usunięcia źródła problemu - przyczyny - zjawisko samoistnie nie zniknie. Niektórzy twierdzą, że potrzebna jest rewolucja w mediach, gdzie pracują różni ludzie i panuje moda na sensacyjne i półprawdziwe wiadomości, bardzo ostre wypowiedzi, czasem nawet brutalne i niesmaczne. To środowisko bardzo lubi sensacje i herezje.

Genialnym pomysłem nie jest twierdzenie, że zagadnienie gender nie powinno się pojawić w szkole, bo szkodzi dzieciom. Ono już tam jest. Zdaniem autorki ww. artykułu, wprowadzenie do szkół elementów nauczania i wychowania związanych z gender prawdopodobnie przyczyniłoby się także do zwiększenia świadomości samych nauczycieli, którym też przecież zdarza się traktować dzieci stereotypowo. Być może wreszcie też zmieniłyby się polskie podręczniki, które - jak wynika z różnych opracowań - są prawdziwym siedliskiem stereotypów (nie tylko płciowych). Analiza treści podstawy programowej i podręczników pod kątem genderowych zagadnień jest prezentowana w książce *Szkoła milczenia* (Kochanowski 2013).

--> Gender jest dziś modne i domaga się debaty, więc ww. artykuł warto przeczytać!

Warto przeczytać!

1. GOETZ M., *Co to jest ten gender? Nie ma się czego bać, czyli kto komu robi wodę z mózgu...* „GN” 2013 nr 47, s. 14.

2. KASZULANIS M., *Gender w Rybniku*. „GN” 2013 nr 51-52.

3. KOCHANOWSKI J. i in., *Szkoła milczenia*. Toruń: Wydaw. Stowarzyszenie Na Rzecz LGBTQ - 2013.

4. KOSZULANIS M., *Kto się boi gender?* „Głos Nauczycielski” 2014 nr 2, s. 8-9

5. MSZ/MTOM, *Mózg kobiety pracuje inaczej niż mężczyzny* - www.tvn24.pl - z 08.12.2013.

6. PARAFIANOWICZ W., *Płeć demokratyczna* - www.koszalin.gosc.pl - dostęp z 14.11. 2013

7. Red., *ZNZ przeciw "antygenderowej" nagonce na nauczycieli*. „GN” - dostęp z 11.12.2013.

8. RZEKANOWSKI Jakub, *Pełnym głosem. Gender i inne okropieństwa*. „Głos Nauczycielski” 2014 nr 2, s. 2.

9. SAWIŃSKI J. P., *O potrzebie emerytalnej równości*. „Wszystko dla Szkoły” 2012 nr 5, s. 12-13.

10. SAWIŃSKI J. P., *W stronę jedнопłciowej edukacji*. „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” 2012 nr 3, s. 26-29.

11. www.rownetraktowanie.gov.pl

12. www.who.int

dr Julian Piotr Sawiński - konsultant CEN w Koszalinie

Dzień przedsiębiorczości, czyli jak wybierać swój zawód?

Jak najlepiej pomóc młodzieży szkół ponadgimnazjalnych w wyborze ścieżki edukacyjnej i zawodowej? Pozwolić młodym poznać wymarzony zawód! Taką szansę daje właśnie „Dzień przedsiębiorczości” zorganizowany przez Fundację Młodzieżowej Przedsiębiorczości 2 kwietnia 2014 roku (1).

Co chcę robić w życiu? Czy mam predyspozycje do wymarzonej pracy? Jakie wybrać studia? To dylematy, przed którymi stają uczniowie kończący szkołę ponadgimnazjalną. Jak można je rozwiązać? Biorąc udział w „Dniu przedsiębiorczości”.

2 kwietnia 2014 r. odbyła się już 11. edycja tego programu. „Dzień przedsiębiorczości” objął patronatem honorowym Prezydent RP Bronisław Komorowski. Do tej pory wzięło w nim udział prawie 400 tysięcy uczniów! Dzięki jednodniowym praktykom mieli szansę przekonać się, czy ich wyobrażenia o wymarzonym zawodzie są prawdziwe i czy mają predyspozycje do wykonywania danej pracy. Ten jeden dzień praktyki na konkretnym stanowisku bardzo często pozwala uczniom przekonać się, że są na dobrej drodze do kariery zawodowej lub uświadamia, że powinni inaczej zaplanować dalszą ścieżkę edukacyjną, aby osiągnąć w życiu sukces.

– „Dzień przedsiębiorczości” to niezwykła idea, która daje uczniom możliwość sprawdzenia się w konkretnym działaniu. Dzięki takiemu doświadczeniu poznają swoje mocne i słabe strony, co mobilizuje ich do dalszej pracy oraz pozwala zweryfikować plany zawodowe na przyszłość – mówi dr Iwona Sroka, Przewodnicząca Rady Fundacji Młodzieżowej Przedsiębiorczości, Prezes Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A.

– Podczas „Dnia przedsiębiorczości” w 2013 roku odwiedziłem firmę zajmującą się sprzedażą w Internecie, w której spotkałem się m.in. z przedstawicielami działów HR i PR oraz wziąłem udział w rozmowie na temat sposobów rekrutacji, z której wyciągnąłem wiele cennych wskazówek. Uważam, że ta wizyta bardzo pomogła mi w określeniu swojej przyszłej ścieżki zawodowej (związanej prawdopodobnie z public relations i marketingiem). Kto jeszcze nie spróbował, niech koniecznie weźmie udział w kolejnym „Dniu Przedsiębiorczości!” – zachęca Szymon Nowakowski, uczeń CXXII LO w Warszawie.

„Dzień przedsiębiorczości” to program przeznaczony dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Młody praktykant przez kilka godzin towarzyszy pracownikowi wybranej przez siebie firmy w wykonywaniu codziennej pracy. W tym czasie poznaje zakres obowiązków na danym stanowisku, dowiaduje się, jaka towarzyszy mu odpowiedzialność i jakie są niezbędne do niego predyspozycje oraz umiejętności. Uświadamia sobie również związek między wykształceniem a swoją przyszłą karierą zawodową. Pracownik zapoznaje ucznia z działalnością firmy, powierza mu wykonanie prostych zadań i odpowiada na jego pytania. Dodatkowo młodych ludzi wspierają nauczyciele, którzy pomagają im przygotować się do praktyk oraz wspólnie z nimi omawiają zdobyte doświadczenie i wiedzę oraz pomagają wyciągnąć z nich wnioski na przyszłość.

Zwieńczeniem programu jest Gala Przedsiębiorczości, podczas której najaktywniejsze szkoły oraz firmy i instytucje uhonorowane zostaną statuetkami i dyplomami. Nagrody otrzymają także uczniowie – laureaci konkursu na najlepszy fotoreportaż związany z odbytymi praktykami. W zeszłorocznej edycji programu wzięło udział ponad **47 tysięcy uczniów** i drugie tyle towarzyszących im wolontariuszy z prawie 20 tysięcy firm i instytucji.

Szkoły i firmy pragnące wziąć udział w „Dniu przedsiębiorczości” mogą się zarejestrować na platformie internetowej www.dzien-przedsiębiorczosci.junior.org.pl do 25 marca 2014 r. Tam znajdą też więcej informacji o programie.

Karolina Wierbowska - Koordynator ds. Promocji i PR Fundacja Młodzieżowej Przedsiębiorczości, ul. Kielecka 1/1, 02-504 Warszawa, tel. + 48 22 845 08 81 # 21, fax: +48 22 899 29 86, e-mail: karolina.wierbowska@junior.org.pl, (1,2). Warto podjąć współpracę.

---

1. WIERZBOWSKA K., *Nie wybieraj zawodu w ciemno!* – informacja z e-pocztą z 28.02.2014.

2. www.junior.org.pl

Dydaktyka cyfrowa epoki smartfona

„Grono ekspertów zaproszonych przez Stowarzyszenie Miasta w Internecie do współpracy, zakończyło pracę nad obszernym kompendium wiedzy o dydaktyce cyfrowej, publikując raport [Dydaktyka cyfrowa epoki smartfona. Analiza cyfrowych aspektów dydaktyki gimnazjum i szkoły średniej](#) pod redakcją Małgorzaty Wieczorek – Tomaszewskiej (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie)”.

Raport przedstawia teoretyczne podstawy wykorzystywania narzędzi i zasobów cyfrowych w codziennej praktyce nauczania, w powiązaniu z wytypowanymi modelami edukacyjnymi: nauczaniem podającym, kształceniem wyprzedzającym, nauczaniem problemowym kształceniem hybrydowym, webquest, gamifikacją i metodą projektową. Analizą objęto także zastosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych w nauczaniu opartemu na podejściu konstruktywistycznym i konektywistycznym.

Obszerny rozdział poświęcono praktycznym przykładom zastosowań dydaktyk cyfrowej w wyróżnionych modelach edukacyjnych, zaczerpniętym z doświadczeń krajowych i zagranicznych. Osobne miejsce w raporcie znalazły opisy i analizy projektów wprowadzających polską szkołę w cyfrowy świat. Publikację przygotował zespół ekspertów w składzie: Dominika Hofman-Kozłowska, Ewa Kędracka, Kamil Kopij, Lesław Tomczak, Małgorzata Wieczorek-Tomaszewska i Marcin Zaród. Pracę zespołu koordynował Krzysztof Głomb, który jest autorem koncepcji raportu. (1).

Raport powstał w ramach projektu systemowego Laboratorium Dydaktyki Cyfrowej dla szkół województwa małopolskiego realizowanego przez SMWI oraz Małopolskie Centrum Doskonalenia Nauczycielskiego. Osoby poszukujące więcej praktycznych materiałów i informacji na temat dydaktycznego wykorzystania smartfonów i tabletów w codziennej pracy z uczniami zachęcamy do lektury i stosowania propozycji zawartych w e-poradniku **Mobilna edukacja. (R)ewolucja w nauczaniu – poradnik dla edukatorów** dostępnym w [Edustore.eu](#). (1)

1.POLAK M. (oprac. red.), *Dydaktyka epoki smartfona*. Edunews.pl - z 02.01.2014.

CEN w Koszalinie - wnętrze (fot. Arch. CEN)

Warto zajrzeć do następujących serwisów:

- 1/ Strefa nowoczesnej edukacji - www.edustore.eu
- 2/ Edu-publikacje specjalnie wybrane dla uczących (się) - www.epublikacje.edu.pl
- 3/ Webquesty w szkole - www.webquesty.pl
- 4/ Mapy myśli w szkole - www.mapymysli.edu.pl
- 5/ Blog o ciekawych projektach edukacyjnych - www.dlaedukacji.info

Zapomniana rocznica o wprowadzeniu powszechnego obowiązku szkolnego

Niedawno w „Głosie Nauczycielskim” dr Dariusz Szlawski (1) przypomniał, że „95 lat temu, na mocy dekretu naczelnika państwa Józefa Piłsudskiego z 7 lutego 1919 r., wprowadzono powszechny obowiązek szkolny na terytorium niedawno odrodzonego, jeszcze nieukształtowanego granicami państwa polskiego”. Może warto przypomnieć? (przedruk z „GN”).

„Był to jeden z najważniejszych aktów prawnych w dziejach polskiej oświaty, ucieleśniający postulaty pedagogów, formułowane jeszcze w okresie niewoli narodowej. Edukacja jako niezbędny warunek cywilizacyjnego postępu, rozwoju jednostki i społeczeństwa, stała się jednym z realnych priorytetów odbudowywania państwowości. Władze państwowe i lokalne słusznie dostrzegały w niej kluczowy instrument wychowania obywatelskiego oraz integracji zróżnicowanych pod wieloma względami regionów II Rzeczypospolitej.

Wspomniany dekret ustanowił bezpłatną obowiązkową naukę w szkole powszechnej dla dzieci w wieku od 7 do 14 lat. Obowiązek organizacji szkół doraźnie został nałożony na gminy, które musiały otworzyć placówkę w każdej miejscowości, gdzie mieszkało co najmniej 40 dzieci w wieku szkolnym. Jeśli liczba ta była mniejsza dopuszczano tworzenie szkół zbiorczych dla kilku miejscowości. Z założenia szkoła powszechna była siedmioklasowa i siedmioletnia (zwracamy uwagę, że nie jest to synonim), jednak z uwagi na liczne trudności organizacyjne dopuszczono w okresie przejściowym istnienie szkół cztero- i pięcioletnich oraz uzupełniających, odpowiednio trzy- i dwuletnich. Obowiązek szkolny, stanowiący dla większości obywateli państwa novum, miał być egzekwowany pod groźbą kar pieniężnych dla rodziców, a dla wyjątkowo opornych – nawet pod groźbą aresztu. W ten sposób ustawodawca chciał przełamać irracjonalny

opór nieświadomionej części społeczeństwa, która nie dostrzegała potrzeby edukacji dzieci. Pamiętajmy, że osobliwym źródłem niechęci do instytucji szkoły było m.in. wykorzystywanie dzieci jako siły roboczej – zjawisko o skali masowej, zwłaszcza na wsi.

Dekret z lutego 1919 r. unifikował kwestie obowiązku szkolnego, która w poszczególnych częściach państwa polskiego wyglądała różnie – w zależności od ustawodawstwa zaborców. Na terenie dawnego zaboru rosyjskiego obowiązek taki nie istniał, w związku z czym ziemie byłego Królestwa Polskiego cechował największy poziom analfabetyzmu. Inaczej było na ziemiach administrowanych przez Niemców; w Wielkopolsce i Ziemi Warmińskiej powszechne nauczanie trwało 8 lat, a na Śląsku – o rak mniej. Wysoki stopień scholaryzacji przekładał się jednak na większy zasięg polityki germanizacyjnej, której służyła instytucja szkoły. Najlepsza sytuacja utrzymywała się na terytorium Galicji, cieszącej się autonomią w ramach monarchii austro-węgierskiej; obowiązkowa edukacja w miastach trwała 7 lat, a na wsi – 6 lat. To właśnie z Małopolski, gdzie swobodnie rozwijały się polskie szkolnictwo i kultura, wywodziło się najwięcej nauczycieli o doskonałych kwalifikacjach; tam też panowało początkowo największe bezrobocie wśród inteligentów, co skłaniało do podróży w poszukiwaniu pracy. W latach 20. XX wieku ukuł się nawet termin „Galileusze”, oznaczający pedagogów z Galicji przybyłych do centralnej Polski”

1. SZLAWSKI D., *Zapomniana rocznica. 95 lat powszechnego nauczania w Polsce*. „Głos Nauczycielski” 2014 nr 7, s. 2.

Warto czytać! „Biologię w Szkole”

Dwumiesięcznik dla nauczycieli biologii i przyrody

„Biologia w Szkole” - dwumiesięcznik dla nauczycieli biologii w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych, a także nauczycieli przyrody w szkołach podstawowych. Czasopismo zamieszcza informacje nt. najnowszych osiągnięć nauk biologicznych i biomedycznych, wiadomości o zjawiskach biologicznych i przyrodniczych oraz dydaktycznych.

Artykuły są poświęcone nowoczesnym metodom uczenia się i nauczania biologii i przyrody, proponują różnorodne, aktywizujące formy pracy z uczniami, scenariusze lekcji prowadzonych w klasie i terenie, opracowania dotyczące olimpiady biologicznej, doświadczenia nowatorskich nauczycieli i dydaktyków, opisy prowadzonych przez nich programów badawczych oraz dydaktycznych. Artykuły merytoryczne zamieszczone na łamach czasopisma wzbogacone są o materiały metodyczne, zawierające przykłady,

jak wykorzystać zdobytą wiedzę na zajęciach lekcyjnych? W roku ukazuje się 6 numerów. (1)

1. www.EduPress.pl

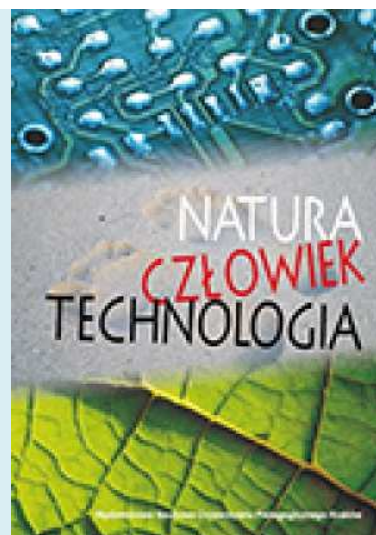
„Biologia w Szkole” – okładka (fot. www.EduPress.pl)

Ciekawa książka:

Katarzyna POTYRAŁA, Andrzej KORNAŚ (red.), *Natura – człowiek – technologia*. Kraków: Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, 2013

Publikacja prezentuje różne aktualne problemy współczesności dotyczące znaczenia biologicznej różnorodności, natury człowieka, biotechnologii oraz bioetyki, psychologii i filozofii. Może pogłębić rozumienie tych treści i być pomocna nauczycielom, nie tylko przedmiotów przyrodniczych. Przecież najlepszą jest szkoła, która uczy racjonalnego myślenia.

Jest zbiorem esejów wpisujących się w aktualny nurt budowania społeczeństwa opartego na wiedzy, poruszających liczne zagadnienia związane z rolą różnorodności biologicznej, naturą człowieka i biotechnologią w kontekście psychologii, filozofii i bioetyki (2). Warto przeczytać! (JPS)

„Natura – człowiek – technologia” – okładka (fot. www.poczytaj.pl)

-
1. POTYRAŁA K., KORNAŚ A., *Natura – człowiek – technologia*. Kraków: Wydaw. Naukowe UP w Krakowie, 2013.
  2. www.poczytaj.pl

Ciekawa publikacja:

„Szlakiem ekologii - ośrodki edukacji przyrodniczej w woj. zachodniopomorskim”

Zachodniopomorskie charakteryzuje wielość i różnorodność walorów przyrodniczych. To „zielone województwo” daje wiele możliwości poznawania osobiowości przyrody i bezpośredniego obcowania z nią. Oto książka - album, która może w tym pomóc.

1. Zielone województwo

Zachodniopomorskie, z uwagi na liczne walory przyrodnicze, przez wielu nazywane jest „zielonym województwem”. Mieszkańcy naszego regionu mają możliwość obcowania z dziedzictwem przyrodniczym, którego poznanie jest niczym odkrywanie skarbów. **Bogactwo flory i fauny** spotykanej w lasach, parkach i na otwartych terenach porównać można do drogocennych kamieni, przy czym każdy z nich to osobny klejnot w koronie. Chcąc promować przyrodnicze walory województwa zachodniopomorskiego, wydawca przekazuje album „Szlakiem ekologii - ośrodki edukacji przyrodniczej w województwie zachodniopomorskim” (2013). Warto przecież, i trzeba, uczyć o polskiej przyrodzie (Sawiński 2013) oraz potrzebie jej ochrony.

2. Zadania projektu „Szlakiem ekologii”

Zadania i zakres działań różnych instytucji oraz ośrodków ekologicznej edukacji są różne. Projekt „Szlakiem ekologii” skończył się wydaniem publikacji Polskiej Fundacji Ekologicznej, która opisuje wybrane **placówki edukacji ekologicznej** w województwie zachodniopomorskim. Jest ona informatorem, a zarazem środkiem dydaktycznym, dzięki której będzie można zaplanować wycieczkę i zajęcia praktyczne w ramach edukacji środowiskowej (przyrodniczej, biologicznej, geograficznej, ekologicznej) w szkołach.

3. Zawartość publikacji

Zawiera różnorodne treści przyrodnicze, ekologiczne, w tym barwne ilustracje i mapy. Książka oprócz edukacyjnej roli, będzie też służyła promocji instytucji zajmujących się edukacją ekologiczną. Jest kompendium wiedzy o tym, gdzie i co warto zobaczyć, zwiedzić w naszym województwie. **Opisy ośrodków** zawierają ich krótką historię, cele, zadania i ofertę oraz dane kontaktowe i ekologiczne ciekawostki. Treści są ubarwione atrakcyjnymi zdjęciami ośrodków i mapami, które wskażą, w jakiej części województwa jest dany ośrodek. Do publikacji jest dołączona płyta DVD z filmami ukazującymi wybrane ośrodki. Filmy zawierają informacje merytoryczne i zdjęcia.

Leśne osobiowości (fot. www.interia.pl)

4. Zachodniopomorskie osobiowości przyrody

Zdjęcia przedstawione w tej publikacji stanowią zaledwie przedsmak tego, co można poznać i podziwiać dzięki pracy ośrodków edukacji ekologicznej naszego regionu. Różnorodny zakres działalności ośrodków pozwala na uchwycenie osobiowości fauny i flory w ich naturalnej formie i wyrazie. A to właśnie w różnorodności i wielości gatunków tkwi **piękno zachodniopomorskiej przyrody**. Wielobarwny las w jesiennej szacie, rude futro lisa, rykowisko jeleni, polujące bieliki, gody żurawi itd. - wszystko to sprawia, że książka - album dostarcza nieocenionych doznań estetycznych (...). Warto poznać! (JPS)

1. SAWIŃSKI J. P., *Uczymy się o polskiej przyrodzie*. Edunews.pl - z 07.10.2013.

2. *Szlakiem ekologii - ośrodki edukacji przyrodniczej w województwie zachodniopomorskim*. (praca zb.). Szczecin: Wydaw. Polska Fundacja Ekologiczna, 2013.

**Nowości książkowe z dydaktyki, pedagogiki, wychowania i organizacji szkolnictwa -
Zestawienie bibliograficzne z 2013 - cz. I**

-----

1. Bruhlmeier, Artur (1934-)

Kształcenie człowieka : 27 kamyczków jednej mozaiki : impulsy do kształtowania modelu edukacji zgodnie z zasadami sformułowanymi przez Johanna Heinricha Pestalozziego / Arthur Bruhlmeier ; przekł. z jęz. niem. Magdalena Wojdak-Piątkowska ; red. nauk. i wprow. Bogusław Śliwerski. - Kraków : "Impuls", 2011. - 250 s. ; 24 cm Pestalozzi, Johann Heinrich (1746-1827) - twórczość; Pedagogika - historia - Szwajcaria - 18-19 w.; Wychowanie - teoria - historia - Szwajcaria - 18-19 w. Sygn. 236603, czyt.236602

2. Bruhlmeier, Artur (1934-)

Wokół teorii wychowania Johanna Heinricha Pestalozziego / Artur Bruhlmeier ; [przekł. Iwona Pańczakiewicz]. - Wyd. 3. - Kraków : "Impuls", 2010. - 239 s. : il. ; 24 cm Pestalozzi, Johann Heinrich (1746-1827) - twórczość; Autorytet; Wychowanie moralne; Konflikt; Nauczyciele - socjologia; Indywidualizacja w nauczaniu; Pedagogika - historia - Szwajcaria - 18-19 w.; Wychowanie - teoria - historia - Szwajcaria - 18-19 w. Sygn. 236658, czyt.236657

3. Cyberprzestrzeń

Cyberprzestrzeń i edukacja / red. nauk. Tadeusz Lewowicki, Bronisław Siemieniecki. - Toruń : Adam Marszałek, cop. 2012. - 362 s. : il. ; 23 cm Edukacja medialna; Interakcje społeczne; Internet - a dziecko; Rzeczywistość wirtualna - socjologia Sygn. 236519, czyt.236518

4. Dejna, Dagna (1984-)

Amisze : fenomen wychowania endemicznego / Dagna Dejna. - Toruń : Adam Marszałek, cop. 2012. - 137 s., [81] s. tabl. : il. (w tym kolor.) ; 21 cm Amisze; Wychowanie w rodzinie - Stany Zjednoczone; Szkolnictwo podstawowe - Stany Zjednoczone; Pensylwania (Stany Zjednoczone) - szkolnictwo i oświata - 21 w. Sygn. czyt.236663

5. Edukacja

Edukacja to więcej niż uczenie się : przedszkole i szkoła w dialogu / pod red. Andreasa Neidera ; [aut. Sylvia Bardt et al.] ; z jęz. niem. przeł. Michał Głazewski. - Kraków : "Impuls", 2009. - 164, [1] s. : il. ; 24 cm Dziecko - rozwój psychofizyczny; Dojrzałość szkolna; Nauczanie początkowe - metody; Wychowanie przedszkolne - metody; Nauczanie początkowe - psychologia; Pedagogika waldorfska; Uczniowie klas początkowych - psychologia Sygn. 236585, czyt.236584

6. Galewska-Kustra, Marta

Szkoła wspierająca twórczość uczniów : teoria i przykład praktyki / Marta Galewska-Kustra. - Toruń : Adam Marszałek ; [Wwa] : Akad. Pedag. Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej, cop. 2012. - 431 s. : il. ; 23 cm Państwowa Ogólnokształcąca Szkoła Artystyczna (Zakopane); Myślenie twórcze - nauczanie - metody; Wychowanie estetyczne - metody - Polska - od 1989 r.; Szkolnictwo artystyczne - Polska - od 1989 r.; Szkolnictwo ogólnokształcące - Polska - od 1989 r.; Zakopane (woj. małopolskie) - szkolnictwo i oświata - od 1989 r. Sygn. 236555, czyt.236554

Nowości książkowe z dydaktyki, pedagogiki, wychowania i organizacji (...) - cd.

-----

7. Herbst, Mikołaj (1973-)

Edukacja jako czynnik i wynik rozwoju regionalnego : doświadczenia Polski w perspektywie międzynarodowej / Mikołaj Herbst ; EUROREG - Centrum Europejskich Studiów Regionalnych i Lokalnych. Uniwersytet Warszawski. - Wwa : "Scholar", cop. 2012. - 218 s. : il. (w tym kolor.) ; 24 cm Oświata - reforma - Polska - od 1989 r.; Nauczanie - efektywność - Polska - od 1989 r.; Kształcenie - Polska - od 1989 r.; Szkolnictwo wyższe - socjologia - Polska - od 1989 r.; Migracje - Polska - od 1989 r.; Absolwenci szkół wyższych - socjologia - Polska - od 1989 r.; Dostęp do oświaty - Polska - od 1989 r.; Oświata - ekonomika - Polska - od 1989 r.; Rozwój regionalny - Polska - od 1989 r.; Kształcenie - a rozwój regionalny - Polska - od 1989 r.; Transformacja systemu społeczno-gospodarczego - a kształcenie - Polska - od 1989 r.; Siła robocza - a wzrost gospodarczy - Polska - od 1989 r.; Regionalizm - Polska - od 1989 r. Sygn. czyt.236672

8. Huk, Tomasz

Media w wychowaniu, dydaktyce oraz zarządzaniu informacją edukacyjną szkoły / Tomasz Huk. - Kraków : "Impuls" ; Katowice : Uniwersytet Śląski, 2011. - 221 s. : il. ; 24 cm Edukacja medialna; Pedagogika medialna; Multimedia - stosowanie - nauczanie; Środki masowego przekazu - a wychowanie Sygn. 236612, czyt.236611

9. Interdyscyplinarność

Interdyscyplinarność i transdyscyplinarność pedagogiki : wymiary teoretyczny i praktyczny / pod red. Rafała Włodarczyka i Wiktora Żłobickiego. - Kraków : "Impuls", 2011. - 301 s. ; 24 cm Interdyscyplinarność; Pedagogika - a nauki humanistyczne Sygn. 236591, czyt.236590

10. Jaworska-Witkowska, Monika

Nurty pedagogii : naukowe, dyskretne, odlotowe / Monika Jaworska-Witkowska, Zbigniew Kwieciński. - Kraków : "Impuls", 2011. - 353 s. ; 25 cm Witkowski, Lech (1951-) - księga pamiątkowa; Literatura - tematyka; Sztuka - tematyka; Pedagogika kultury; Pedagogika - teoria; Pedagogika - filozofia Sygn. 236620, czyt.236619

11. Jodłowska, Bogusława

Pedagogika sokratejska / Bogusława Jodłowska. - Kraków : "Impuls", 2012. - 293, [1] s. ; 24 cm Socrates (469-399 a.C.); Antropologia filozoficzna - historia - Grecja - 5-4 w. p.n.e.; Pedagogika - filozofia - historia - Grecja - 5-4 w. p.n.e.; Wychowanie - filozofia - historia - Grecja - 5-4 w. p.n.e. Sygn. 236624, czyt.236623

12. Karta

Karta indywidualnych potrzeb ucznia : zakres dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia / [aut.] Renata Naprawa [et al.]. - Gdańsk : "Harmonia", 2012. - 219, [1] s. ; 24 cm Dziecko niepełnosprawne umysłowo - nauczanie - poradnik; Dziecko trudne - nauczanie - poradnik; Uczniowie gimnazjów - wychowanie - poradnik; Szkolnictwo - dokumentacja - poradnik; Niepowodzenia szkolne - zwalczanie - poradnik; Uczniowie o specjalnych potrzebach edukacyjnych - nauczanie - poradnik; Uczniowie szkół podstawowych - wychowanie - poradnik Sygn. czyt.236452

Nowości książkowe z dydaktyki, pedagogiki, wychowania i organizacji (...) - cd.

-----

13. Kowalewska, Barbara

Mam czas dla dziecka : pedagogika waldorfska dla najmłodszych : propozycja alternatywnej kultury wychowania w domu, przedszkolu i w żłobku / Barbara Kowalewska; wstęp Bogusław Śliwerski. - Kraków : "Impuls", 2011. - 366, [1] s. : il. (w tym kolor.) ; 24 cm Dziecko - rozwój psychofizyczny - podręcznik; Wychowanie przedszkolne - podręcznik; żłobki - wychowanie - podręcznik; Pedagogika waldorfska - podręcznik; Zabawki - technologia - podręcznik; Gry i zabawy - przedszkola - podręcznik Sygn. 236608, czyt.236607

14. Kowalski, Mirosław (pedagog)

Fenomenologie: socjologia "versus" pedagogika : (przesłanki instytucjonalizowania się pedagogiki fenomenologicznej) / Mirosław Kowalski, Daniel Falcman. - Kraków : "Impuls", 2011. - 182 s. ; 24 cm Intencjonalność; Świadomość - filozofia; Wartość - filozofia; Wychowanie - filozofia; Pedagogika - filozofia; Socjologia - filozofia; Fenomenologia - a pedagogika Sygn. czyt.236676

15. Kozieł, Beata

Spostrzeganie niepowodzeń szkolnych przez nauczycieli, uczniów i ich rodziców / Beata Kozieł. - Katowice : Wydż. Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego ; Toruń : Adam Marszałek, cop. 2011. - 386 s. : il. ; 23 cm Dostęp do oświaty; Ukryty program; Uczniowie - socjologia - Polska - 21 w.; Nauczyciele - socjologia - Polska - 21 w.; Niepowodzenia szkolne - socjologia - Polska - 21 w.; Rodzice - socjologia - Polska - 21 w.; Jastrzębie-Zdrój (woj. śląskie) - szkolnictwo i oświata - 21 w. Sygn. 236553, czyt.236552

16. Mądry-Kupiec, Małgorzata

Komunikacja werbalna nauczyciela i ucznia na lekcji / Małgorzata Mądry-Kupiec. - Kraków : "Impuls", 2011. - 164 s. : il. ; 24 cm Komunikacja interpersonalna - szkolnictwo; Komunikacja werbalna - teoria; Dialog w edukacji; Interakcja wychowawcza - socjologia - Polska - 21 w.; Nauczyciele - a uczniowie - socjologia - Polska - 21 w.; Uczniowie - a nauczyciele - socjologia - Polska - 21 w. Sygn. 236595, czyt.236594

17. Mencil, Marek

Jaka jest szkoła od A do Ż? : szkolne abecadło (niepełne) / Marek Adam Mencil. - Kraków : "Impuls", 2012. - 75, [1] s. ; 24 cm Szkolnictwo - Polska - 21 w. Sygn. czyt.236682

18. Nauka

Nauka i obrazowanie w sowremennom mire : meždunarodnaa naučnopraktičeskaa konferencia :[20 dekabra 2012 r., Kaliningrad, Secin : materiały] / [red. Nina Wasil'ewna Tamarskaa, Anatolij Iwanowič Kibyš, Nina Grigor'ewna Lur'e] ; Negosudarstwennoe obrazowatel'noe učreždienie dopolnitel'nogo obrazowania "Licej" [et al.]. - Kaliningrad : "Smartbuks" ; Szczecin : [Szczecińska Szkoła Wyższa "Collegium Balticum"], 2012. - 390 s. : il., mapy ; 30 cm Komunikacja interpersonalna - szkolnictwo; Komunikacja werbalna - teoria; Dialog w edukacji; Interakcja wychowawcza - socjologia - Polska - 21 w.; Nauczyciele - a uczniowie - socjologia - Polska - 21 w.; Uczniowie - a nauczyciele - socjologia - Polska - 21 w. Sygn. czyt.238173

19. Niebieska

Niebieska Karta : nowe obowiązki dyrektora gimnazjum wobec ucznia krzywdzonego / [red. Maria Wiro-Kiro ; kier. projektu Witold Korczyc]. - Wwa : Raabe, cop. 2012. - 63 s. ; 24 cm + dysk optyczny (CD-ROM) Przemoc w rodzinie - zapobieganie - Polska - 21 w. - poradnik; Przemoc w rodzinie - prawo - Polska - stan na 2011 r. - poradnik; Procedura "Niebieskie Karty" - poradnik; Gimnazja - prawo - Polska - stan na 2011 r. - poradnik Sygn. 236455, czyt.236454 (cdn.).

Oprac. Małgorzata Trembowelska - BP CEN w Koszalinie